

HTMIRZ
000
STAMP.

ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΥΤΗΜΑΤΑ

ΜΕΛΕΤΗ

ΤΑ ΜΕΤ' ΑΝΑΙΡΕΣΙΝ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Γ. Σ. ΣΗΜΙΤ

ΑΡΙΘ. 1437

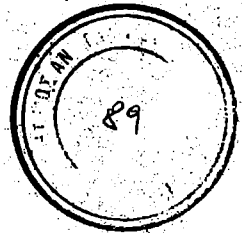
Κατὰ τ' ἄρθρα 834 ἐδ. δ' καὶ 836 τῆς Πολ. Δικονομίας,
καὶ 3 ἐδ. 6', 4 ἐδ. δ' καὶ 7 τοῦ περὶ μεταρρυθμίσεως
τοῦ Ἀρείου Πάγου κλ. ΧΜΖ' νόμου.

ΥΠΟ

ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ Γ. ΜΠΑΛΤΗ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΘΗΓ. Γ. ΣΗΜΙΤΗ
ΔΕΦΕΑ 1900
ΚΑΘΗΓ. Κ. ΣΗΜΙΤΗ

ΑΘΗΝΗΣΙ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΠΑΛΙΓΓΕΝΕΣΙΑΣ» ΙΩ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ

14 — ΟΔΟΣ ΒΟΡΡΑ — 14

1892

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τῆς μελέτης ἡμῶν ταύτης ἀντικείμενον ἔγχο ἡ ἐξέτασις καὶ ἐρμηνεία τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 834 ἐδ. δ' τῆς Πολ. Δικονομίας καὶ ὁ ἔλεγχος τῆς κατὰ τὴν ταπεινὴν ἡμῶν γνώμην ἡμαρτημένης περὶ αὐτῆς γνώμης τοῦ σεβαστοῦ καθηγητοῦ Β. Οἰκονομίδου καὶ τῆς τοῦτον ἀκολουθησάσης νομολογίας. Εἶτα ὁμως, ἀφοῦ ἐπερατώσαμεν αὐτήν, παρετηρήσαμεν ὅτι πληρεστέρα καὶ ὠφελιμωτέρα καθίστατο ἡ μελέτη, ἐπεκτεινομένη καὶ εἰς τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 836 τῆς Πολ. Δικονομίας, καὶ 3 ἐδ. 6', 4 ἐδ. δ' καὶ 7 τοῦ ΧΜΖ' περὶ μεταρρυθμίσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου νόμου, καὶ εἰς τὴν ἐρμηνείαν καὶ τῶν διατάξεων αὐτῶν προέβημεν. Ἐκλείσαμεν δὲ τὴν μελέτην, συμπεριλαβόντες ἐν αὐτῇ τὰς συμφώνους πρὸς τὴν ἡμετέραν γνώμην τῶν Π. Καλλιγᾶ καὶ Ἀθανασίου Ροντήρη καὶ τινος τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀποφάσεις μὲ παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν τελευταίων.

Ἐν τῇ μελέτῃ ταύτῃ δὲν ὠκνήσαμεν νὰ λεπτολογήσωμεν, ὅπως πείσωμεν περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς ἀληθοῦς καὶ πραγματικῆς βουλήσεως τοῦ νομοθέτου ἐν ταῖς ἐξεταζομέναις διατάξεσι καὶ ἰδίως τῶν ἄρθρ. 834 ἐδ. δ' καὶ 836 τῆς Πολ. Δικονομίας, προκειμένου περὶ σπουδαιοτάτων ζητημάτων. Ἐάν το κατωρθώσωμεν, τοῦτο θέλουσι κρίνει οἱ μέλλοντες ν' ἀναγνώσωσι τὴν παροῦσαν, οὗς παρακαλοῦμεν ν' ἀναγνώσωσιν αὐτήν ἄνευ προκαταλήψεως ὑπὲρ οὐδετέρας γνώμης, καὶ εἶτα κρίνωσι περὶ τῆς παρούσης μελέτης, βέβαιοι ὄντες, ὅτι ἀσμένως καὶ εὐγνωμόνως ἀπεκδεχόμεθα πᾶσαν ἐκ τῆς τοιαύτης ἀναγνώσεως προερχομένην κρίσιν αὐτῶν.

Ἀθήνησι τῇ 25 Αὐγούστου 1892.

ΘΕΟΦΑΝΗΣ Γ. ΜΠΑΛΤΗΣ

δικηγόρος

ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΑΡΘΡΟΝ 834 ἐδ. δ'.

I

§ 1. Ἐστινότε σπουδαίων νομομαθῶν, αὐθεντίαν κεκτημένων, ἢ καὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου πλάναι παρασύρουσι τοὺς περὶ τοὺς νόμους ἀσχολουμένους ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε τὸ κατὰ πλάνην ληφθῆν ὡς τὸ πράγματι δίκαιον λογίζεται, δυσκρέστως δ' ἀκούεται ὑποστηριζόμενον τῶναντίον, καὶ ἀποφεύγεται ἢ ἐπ' αὐτοῦ συζήτησις καὶ κρίσις· οὕτω δὲ τὸ πράγματι δίκαιον παραγκωνίζεται, ἐφαρμόζεται δὲ ὡς δίκαιον τὸ ἐναντίον. Καὶ τοιαύτη πλάνη κρατεῖ, φρονοῦμεν, ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 834 ἐδ. δ' τῆς Πολ. Δικονομίας.

§ 2. Ἐνῶ κατὰ τὸν Κικέρωνα, προκειμένου περὶ σαφοῦς νόμου, «ὁ δικαστὴς ὑφείλει νὰ ὑποτάσσηται εἰς τὸ σαφῶς ἐκπεφρασμένον, οὐδεμίαν ἔχων ἐξουσίαν νὰ μεθερμηνεύῃ αὐτὸ» (σελ. 101 Β' ἐκδ. ἐγχειριδ. τομ. Α' Ρ. Δ. Καλλιγᾶ) καθ' ἡμᾶς δέ, σαφέστερον ἐξηγουμένης τὴν περικοπὴν ταύτην τοῦ Κικέρωνος, ὁ δικαστὴς ἐπιχειρῶν νὰ ἐρμηνεύσῃ σαφῆ νόμον, οὐδὲν ἄλλο πράττει εἰμὴ ἀντικαθιστᾶ εἰς τὴν σαφῶς ἐκπεφρασμένην τοῦ νομοθέτου βούλησιν τὴν ἰδίαν αὐτοῦ θέλησιν, κρίνει καὶ κατακρίνει θανάτῳ τὸν νόμον, πράττει διγλ. πᾶν ἄλλο ἢ ἔργον δικαστοῦ, μόνην ἀποστολὴν ἔχοντος νὰ ἐφαρμόζῃ τὸν νόμον, οἰονδῆποτε ὄντα, καὶ σκληρὸν καὶ ἐλαττώματα ἔχοντα. Καὶ ἐνῶ τὸ παρακατιὸν παρατιθέμενον δ' ἐδάφιον τοῦ ἄρθρου 834 εἶναι σαφέστατον, καὶ ἐπομένως ἀνεπίδεκτον ἐρμηνείας, ὁ σοφὸς νομομαθὴς καὶ σεβαστὸς ἡμῶν διδάσκαλος Β. Οἰκονομίδης ἐπεχείρησε νὰ ἐρμηνεύσῃ τοῦτο, καὶ δι' αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ ἐναντίον ἐκείνου, ὅπερ διὰ τοῦ σαφοῦς γράμματος τούτου διχτάσσεται, ἐν τῷ σοφῷ αὐτοῦ ἐγχειριδίῳ τῆς Πολ. Δικονομίας ἀπεφάνθη

«ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις ἀναφέρεται εἰς τὰ κεφάλαια τῆς ἀγωγῆς, οὐρὶ δὲ τὰ παρεμπιπτότως λυθέντα ζητήματα, τὰ ὅποια τὸ δικαστήριον τῆς παραπομπῆς δύναται ν' ἀνακαλέσῃ, ὡς ἠδύνατο καὶ τὸ δικαστήριον, οὐ ἡ ἀπόφασις ἀνηρέθη» (σημ. 9 σελ. 826 ἐκδόσεως Γ'.)

«Δὲν πρέπει δὲ κατ' οὐδεμίαν περίπτωσιν νὰ γίνηται ἐκ νέου συζήτησις καὶ ἀπόφασις ἐν τῷ ὀρισμένῳ δικαστηρίῳ περὶ ζητήματος, ἀποφασισθέντος διὰ προτέρας μὴ ἀναιρεθείσης ἀποφάσεως» (δ' ἐδαφ. ἄρθρου 834)

§ 3. Δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι ἐκ τῆς ἀπλῆς ἀναγνώσεως καὶ παραβολῆς τῶν ἄνω πρακτικῶν κειμένων, δηλ. τῆς ἐρμηνείας τοῦ Οἰκονομίδου καὶ τοῦ νόμου, θέλει βεβαιωθῆ πᾶς τις περὶ τῆς ἄκρας ἀντιθέσεως τούτων. ὅτι δηλ. ὁ Οἰκονομίδης ἀποφαίνεται ἀκριβῶς τὸ ἐναντίον ἐκείνου, ὅπερ ὁ νομοθέτης διατάσσει. Καθόσον α) ἐκ τοῦ γράμματος τοῦ νόμου σαφῶς καὶ ἀνευδοκίμως δηλοῦται, ὅτι ὁ νομοθέτης ἐβουλήθη νὰ θέσῃ καὶ ἔθηκε διὰ τῆς ἀναφερομένης μόνον εἰς **ζητήματα**. εἰς **ζητήματα** δὲ ἀναφέρεται καὶ ἡ ἐρμηνεία τοῦ Οἰκονομίδου, μεταχειριζομένη αὐτὴν τὴν αὐτὴν τοῦ νόμου τὴν λέξιν «**ζητήματα**». β) Τὸ γράμμα τοῦ νόμου σαφῶς ἐξηγεῖ, ὅτι ἡ διὰ τῆς ἀφορᾶς ζητήματα «**ἀποφασισθέντα**»· ἀλλὰ καὶ ἡ ἐρμηνεία τοῦ Οἰκονομίδου οὐδένα ἀφίησι δισταγμόν, ὅτι τὴν αὐτὴν τοῦ νόμου ἔννοιαν δηλοῖ διὰ τῆς λέξεως «**λυθέντα**». Ὡστε δυνάμεθα ἄνευ ἐλαχίστης μεταβολῆς τῆς ἐννοίας τοῦ κειμένου τῆς ἐρμηνείας νὰ θέσωμεν ἐν τούτῳ τὴν κυριολεκτικωτέραν, ἀπλουστέραν καὶ σαφεστέραν καθ' ἡμᾶς τοῦ κειμένου τοῦ νόμου λέξιν «**ἀποφασισθέντα**» ἀντὶ τῆς λέξεως «**λυθέντα**»· καὶ γ) τὸ γράμμα τοῦ νόμου σαφῶς ἐξηγεῖ διὰ λέξεως ἀπλουστάτης καὶ ἐννοίας γνωστῆς παντὶ καὶ τῷ στοιχειωδέστερῳ τυχόντι παιδεύσεως Ἑλληνι, ὅτι ἡ διὰ τῆς ἀφορᾶς ζητήματα ἀποφασισθέντα διὰ **προτέρας** ἀποφάσεως, ἦτοι δι' ἀποφάσεως μεθ' ἣν μίαν τοῦλάχιστον ἔτι ἀποφάσεις, ἢ ἀναιρεθεῖσα, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου ἐξεδόθη, καὶ ἐπομένως δι' ἀποφάσεως κατὰ τὸν γνωστὸν νομικὸν ὅρον «**παρεμπιπτούσης**», δι' οὗ ὅρου καλεῖ ἡ Πολ. Δικ. ἐν ἀρθρῷ 180 καὶ ἀλλαχοῦ καὶ ὁ Οἰκονομίδης ἐν τῷ περὶ δικαστικῶν ἀποφάσεων τμήματι τοῦ ἐγχειριδίου του τὰς προτέρας τῆς ὀριστικῆς, τῆς καὶ τελευταίας ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου ἐκδιδομένης ἀποφάσεως. Κατὰ ταῦτα ἐπομένως ἐξηγούμενοι νομικώτερον ἴσως, ἀλλ' οὐχὶ ἀπλουστέρον καὶ σαφέστερον τοῦ κειμένου τοῦ νόμου, λέγομεν ὅτι τὸ ἀρθρὸν ἀφορᾶ ζητήματα «**ἀποφασισθέντα διὰ παρεμπιπτούσης ἀποφάσεως**»· ἀλλ' οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ὅτι καὶ ἡ ἐρμηνεία τοῦ Οἰκονομίδου τὴν αὐτὴν τοῦ κειμένου τοῦ νόμου ἔννοιαν «**ἀποφασισθέντα διὰ προτέρας (=παρεμπιπτούσης) ἀποφάσεως**» δηλοῖ διὰ τῶν λέξεων «**παρεμπιπτόντως λυθέντα**». Ὡστε δυνάμεθα ἄνευ ἐλαχίστης μεταβολῆς τῆς ἐννοίας τοῦ κειμένου τῆς ἐρμηνείας νὰ θέσωμεν ἐν τούτῳ τὰς κυριολεκτικωτέρας, ἀπλουστέρας καὶ σαφεστέρας καθ' ἡμᾶς λέξεις τοῦ κειμένου τοῦ νόμου «**ἀποφασισθέντα διὰ προτέρας ἀποφάσεως**» ἀντὶ τῶν λέξεων «**παρεμπιπτόντως λυθέντα**». — Συνηθόντι ἡ ἐρμηνεία τοῦ Οἰκονομίδου μεταχειρίζεται εἰς ἐξήγησιν τοῦ ἀντικειμένου μὲν, δι' ἧς ἡ διὰ τῆς ἀφορᾶς τοῦ νόμου —

διὰ τὴν ἔλλειψιν ἄλλης λέξεως ταύτοσήμου ἀπλουστέρας ἢ καὶ νομικωτέρας, — αὐτὴν ταύτην τοῦ νόμου τὴν λέξιν «**ζητήματα**», τῶν ἐν τῷ νόμῳ δὲ κυριολεκτικωτέρων, ἀπλουστέρων καὶ σαφειστέρων καθ' ἡμᾶς προσδιορισμῶν τοῦ ἀντικειμένου τούτου νομικωτέρας ἴσως ταύτοσήμους δέ, ὡς ἄνω ἐξηγήσαμεν, λέξεις. Ὡστε δυνάμεθα, φρονοῦμεν, ἀντὶ τῶν λέξεων τούτων νὰ θέσωμεν ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοὺς κυριολεκτικωτέρους, ἀπλουστέρους καὶ σαφειστέρους τοῦ κειμένου τοῦ νόμου προσδιορισμοὺς τοῦ ἀντικειμένου τοῦ νόμου, χωρὶς νὰ τρέξωμεν τὸν κίνδυνον νὰ κατηγορηθῶμεν ὅτι ἀπομικρυνόμεθα κατ' ἐλάχιστον τῆς ἐννοίας τοῦ κειμένου τῆς ἐρμηνείας τοῦ Οἰκονομίδου. Ἄρα «τά, κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Οἰκονομίδου, παρεμπιπτότως λυθέντα ζητήματα» καὶ ἐνικῶς, ὡς ἐκφράζεται ὁ νόμος, «τὸ παρεμπιπτότως λυθὲν ζήτημα» εἶναι ἀκριβῶς ταῦτόν τῳ ἐν τῳ κειμένῳ τοῦ νόμου «ἀποφασισθέντι διὰ προτέρας ἀποφάσεως ζήτηματι». Ἐν τούτοις, ἐνῶ ὁ νομοθέτης περὶ τοῦ **ζητήματος** τούτου, ὅταν ἡ ἀποφασίσασι περὶ αὐτοῦ προτέρα ἀπόφασις δὲ ἀγγρέθη, ῥητῶς καὶ κατηγορηματικῶς ἀπαγορεύει νὰ γίνηται ἐκ νέου συζήτησις καὶ ἀπόφασις ἐν τῳ τῆς παραπομπῆς δικαστηρίῳ διὰ τῶν ἐξῆς σαφῶν λέξεων. «Δὲν πρέπει δὲ κατ' οὐδεμίαν περίπτωσιν νὰ γίνηται ἐκ νέου συζήτησις καὶ ἀπόφασις ἐν τῳ ὠρισμένῳ δικαστηρίῳ περὶ **ζητήματος**, ἀποφασισθέντος διὰ προτέρας μὴ ἀναιρεθείσης ἀποφάσεως», ὁ Οἰκονομίδης ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τῆς περικοπῆς αὐτῆς ἀποφαίνεται *τὸνναντίον*, ὅτι δηλ. ἐπιτρέπεται.

§ 4. Ἀληθὲς ὅτι ὁ Οἰκονομίδης ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ αὐτοῦ, ἐνῶ ποιεῖ λόγον περὶ τῶν παρεμπιπτότως λυθέντων ζητημάτων, περὶ ὧν καὶ μόνον αὐτὸ τὸ σαφὲς γράμμα τοῦ νόμου, καθὰ ἡμεῖς ἐξηγήσαμεν, διατάσσει, ποιεῖ συνάμα λόγον καὶ περὶ **κεφαλαίων** τῆς ἀγωγῆς καὶ ἀποφαίνεται ὅτι τῶν τελευταίων τούτων μόνον ἀπαγορεύεται ἡ συζήτησις καὶ ἀπόφασις εἰς τὸ τῆς παραπομπῆς δικαστήριον, ἐὰν ἐλύθησαν διὰ προτέρας μὴ ἀναιρεθείσης ἀποφάσεως· ἀποφαίνεται δηλ. ὅτι ἡ ἀπαγορεύσις ἀφορᾷ οὐγὶ ἐκεῖνο ὅπερ καὶ μόνον αὐτὸ τὸ γράμμα τοῦ νόμου σαφῶς δηλοῖ καὶ ὅλος ὁ κόσμος ἐνοεῖ, ἤτοι τὸ **ζήτημα**, ἀλλ' ἄλλο διάφορον τούτου, δι' οὐδεμιᾶς ἐν τῳ νόμῳ λέξεως δηλούμενον, ἤτοι τὸ **κεφάλαιον** τῆς ἀγωγῆς.

II

§ 5. Καίτοι σαφῶς φρονοῦμεν κχτεδείξαμεν, ὅτι τὰ τοῦ κειμένου τῆς ἐρμηνείας τοῦ Οἰκονομίδου **ζητήματα**, δι' ἃ ἀποφαίνεται οὗτος, ὅτι ἐπιτρέπεται ἡ συζήτησις καὶ ἀπόφασις εἰς τὸ τῆς παραπομπῆς δι-

καστήριον, είναι αὐτὰ ἀκριβῶς καὶ μόνα, ὧν ἀπαγορεύει τὸ δ' ἔδαφ. τοῦ ἄρθρου 834 τὴν συζήτησιν καὶ ἀπόφασιν εἰς τὸ μνησθὲν δικαστήριον· καὶ ἐπομένως ὅτι ὁλως ἀνθαίρετος καὶ ἀδικοιολόγητος εἶναι ἢ εἰς τὴν διάταξιν αὐτὴν ἀνάμιξις τοῦ ὁλως ἕξου καὶ ἐντελῶς διαφόρου πρὸς τὸ γράμμα τοῦ νόμου «**κεφάλαιον** τῆς ἀγωγῆς». ἐπάγομεν οὐχ ἤττον πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἐκ τοῦ γράμματος τοῦ νόμου ἀρυσμένης ἡμετέρας γνώμης καὶ τοὺς ἐξῆς λόγους.

α.) Οὐδεὶς δύναται φρονοῦμεν ν' ἀντεῖπῃ εἰς τὸ ὅτι πάντῃ διάφορος εἶναι ἡ δηλουμένη διὰ τῆς λέξεως «**ζήτημα**» ἔννοια τῆς δηλουμένης διὰ τῶν λέξεων «**κεφάλαιον** τῆς ἀγωγῆς». διότι καθ' ἡμᾶς «**ζήτημα**» μὲν εἶναι πᾶν ἀμφισβητούμενον ἢ μὴ καὶ ἔχον οὐσιώδη ἐπιρροὴν εἰς τὴν πρόοδον ἢ τὴν ὀριστικὴν λύσιν τῆς δίκης γεγονότος «**κεφάλαιον** δὲ τῆς ἀγωγῆς» εἶναι αὐτὸ τὸ ἐπιζητούμενον διὰ τῆς ἀγωγῆς ἀντικείμενον ἢ δικαίωμα. Ἀφοῦ δὲ ἀμφοτέρων τῶν λέξεων τούτων «**ζήτημα** καὶ **κεφάλαιον**» ἐν πληρестаτῇ γνώσει εἶναι ὁ συντάκτης τῆς Πολ. Δικονομίας, καὶ ποιεῖ αὐτῶν χρῆσιν ὅπου θέλει καὶ ὅπου πρέπει νὰ διατάξῃ περὶ ἐκάστης τῶν δύο αὐτῶν ἐννοιῶν, κυριολεκτῶν πάντοτε, ὡς τοῦτο πράττει ἐν τοῖς ἄρθροις 11, 12 καὶ 474, ἐν οἷς ποιεῖ χρῆσιν τῆς λέξεως **ζήτημα**, καὶ ἐν τοῖς ἄρθροις 700, 705, 709, 712, 758, 789, 790, 842, 851, καὶ 929, ἐν οἷς ποιεῖ χρῆσιν τῆς λέξεως **κεφάλαιον**· ἐὰν ἐνόει καὶ ἐν τῷ ἄρθρῳ 834 ἐδ. δ' νὰ διατάξῃ περὶ **κεφαλαίου** καὶ οὐχὶ περὶ **ζητήματος**, ἠδύνατο καὶ ὤφειλεν ἀντὶ τῆς ἐν τῷ ἄρθρῳ τεθειμένης λέξεως **ζήτημα** νὰ μεταχειρισθῇ τὴν γνωστοτάτην αὐτῷ καὶ πολὺ περισσότεράς φορὰς μεταχειρισθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ λέξιν «**κεφάλαιον**». Ἄρα ὁ νομοθέτης, θεὸς ἐν τῷ δ' ἔδαφ. τοῦ ἄρθρου 834 τὴν λέξιν **ζήτημα** καὶ μόνην αὐτὴν, καὶ οὐχὶ τὴν λέξιν **κεφάλαιον**, βεβαίως πλέον ἢ σαφῶς ἐξήγησεν ἡμῖν τὸν σκοπὸν του, ὅπως διατάξῃ τὴν ἀπαγορεύσιν τῆς συζητήσεως τοῦ **ζητήματος** οὐχὶ δὲ τοῦ **κεφαλαίου**, καὶ ἀνθαίρετος πάντῃ καὶ ἀδικοιολόγητος ἀλλὰ καὶ ἀπαράδεκτος εἶναι ἡ διὰ τῆς ἐρμηνείας ἀντικατάστασις τῆς ἐν τῷ νόμῳ λέξεως **ζήτημα** διὰ τῆς λέξεως **κεφαλαίου**, ἢ ἀντικατάστασις δηλ. τῆς μιᾶς καὶ μόνης ἐν τῷ νόμῳ σαφῶς ἐκπεφρασμένης ἐννοίας ἀντὶ ἄλλης πάντῃ διαφόρου.

β.) Καταφανέστατον καὶ τοῦ ἐλαχίστου δὲ ἐνδοιασμοῦ ἀνεπίδεκτόν ἐστιν, ὅτι οὔτε παρεπέμφθη οὔτε εἶναι ἐκκρεμῆς συνεπῶς εἰς τὸ τῆς παραπομπῆς δικαστήριον δίκη, ἀφορῶσα κεφάλαια τῆς ἀγωγῆς, λυθέντα δι' ἀποφάσεως μὴ ἀναιρεθείσης, καὶ ἐπομένως οὐδὲ συζήτησις οὐδὲ ἀπόφασις περὶ τούτουτων κεφαλαίων ἠδύνατό ποτε νὰ γίνῃ εἰς τὸ

τῆς παραπομπῆς δικαστήριον, ἀσχέτως πρὸς τὴν δυνάμενὴν ὡσεπιτο-
πολὺ ν' ἀντιταχθῆ τελεσφόρως κατὰ τῆς τοιαύτης συζητήσεως τελεσι-
δικίαν, διὰ τε τὸν μνησθέντα λόγον καὶ διὰ τὸν ταυτιζόμενον αὐτῶ
οὕτως εἶπειν ἕτερον λόγον, ὅτι δηλ. δὲν ὑπάρχει διὰ τὰ κεφάλαια αὐτὰ
ἔγγραφος προδικασία, (διότι καθ' ἡμᾶς ἔγγραφος προδικασία διὰ τὸ δι-
καστήριον τῆς παραπομπῆς εἶναι αὐτὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἡ ἀναιρε-
τικὴ ἀπόφασις, ἐξ ἧς καταφαίνεται διὰ ποῖον ἢ διὰ πῶτα κεφάλαια
τῆς ἀγωγῆς ἐπῆλθεν ἀναιρέσεις καὶ παραπομπὴ εἰς ἄλλο οὐσιαστικὸν
δικαστήριον,) ἧς ἐλλείψεως καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος ἢ ἐξέτασις ὑπὸ τοῦ δι-
καστηρίου τῆς παραπομπῆς ἐπιβάλλεται ὑπ' ἄλλων στοιχειωδῶν καὶ
δημοσίας τάξεως διατάξεων. Ἄρα πάντῃ περιττὴ καὶ ἄσκοπος θὰ ἦτο
ἢ τοῦ δ' ἐδαφ. τοῦ ἄρθρου 834 ἀπαγόρευσις, ὃ δὲ νομοθέτης ἤθελεν ἐξε-
λεγχθῆ μὴ ἐμβριθῆς καὶ κοῦφος, ἐὰν παραδεχθῶμεν τὴν ἀπαγόρευσιν
ἀφορῶσαν κεφάλαια τῆς ἀγωγῆς, λυθέντα δι' ἀποφάσεως μὴ ἀναιρε-
θείσης. Ὁφείλομεν ἐπομένως νὰ παραδεχθῶμεν τὴν παρουσιάζουσαν τὸν
νομοθέτην ἐμβριθῆ, σοβαρὸν καὶ σπουδαῖον ἐκδοχὴν, ὅτι δηλ. ὁ νομο-
θέτης ἐν τῷ ἄρθρῳ αὐτῷ ἐσκόπει νὰ διατάξῃ τι νέον ἢ ἀμφιβαλλόμενον
ἄλλως ἄνευ τοῦ ἄρθρου τούτου. Ἄλλ' οὐδὲν ἄλλο ὁμολογούμενος εἶναι
τοῦτο, εἰμὴ μόνον αὐτὸ ἐκεῖνο, ὅπερ αὐτὸς ὁ νομοθέτης διὰ τοῦ γράμ-
ματος αὐτοῦ τοῦ νόμου σαφῶς ἐξήγησε. Καὶ ὄντως ὁ νομοθέτης ἀπηγό-
ρευσεν εἰς τὸ δικαστήριον τῆς παραπομπῆς τὴν ἐκ νέου συζήτησιν καὶ
ἀπόφασιν περὶ **ζητήματος**, ἀποφασισθέντος ὑπὸ προτέρας ἀποφά-
σεως μὴ ἀναιρεθείσης, σκοπῶν, ὡς εἴοικεν, ὅπως συντομεύσῃ τὴν διαδικα-
σίαν (καὶ ἦτο εἰς τὴν ἐξουσίαν του νὰ το πράξῃ) ἄλλο δὲ εἶναι τὸ ζήτημα,
ἐὰν καλῶς ἢ κακῶς ἐπράξεν, ὅπερ ὅμως ζήτημα οὐδ' ἔχει δικαίωμα νὰ
ἐξετάσῃ ὁ δικαστής) καὶ ὅπως ἄρῃ καὶ τὴν ἐλαχίστην ἀμφιβολίαν περὶ
τῆς ἐκτάσεως τοῦ ἄρθρου 180 τῆς Πολ. Δικ. Καθόσον καθ' ἡμᾶς ἐκ τῆς
ἐξετάσεως καὶ τοῦ συνδυασμοῦ τοῦ γράμματος τῆς διατάξεως τοῦ ἄρ-
θρου τούτου, καθ' ὃ «προπαρασκευαστικαὶ καὶ παρεμπιπτούσαι ἀποφά-
σεις δύνανται ν' ἀνακληθῶσι μέχρι τῆς δημοσιεύσεως τῆς ὀριστικῆς ἀπο-
φάσεως παρὰ τοῦ **αὐτοῦ**, τοῦ ἀπαγγέλλοντος αὐτὰς, δικαστοῦ», πρὸς
τὸ γράμμα τῶν ἄρθρων 833 καὶ 836, καθ' ἃ, ἐπερχομένης τῆς ἀναιρέ-
σεως, ὅτε μὲν παραπέμπεται ἢ ὑπόβησις πρὸς νέαν συζήτησιν εἰς ἰσόβαθ-
μον μὲν καὶ ὁμοειδῆς ἄλλ' **ἄλλο** καὶ οὐχὶ τὸ **αὐτὸ** δικαστήριον, ὅτε
δὲ κρατεῖ αὐτὴν ὁ Ἄρειος Πάγος καὶ ἐφαρμόζει αὐτὸς οὗτος τὴν κα-
τάλληλον διάταξιν τοῦ νόμου, ἐξίχεται ὅτι δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν ἢ διά-
ταξις τοῦ ἄρθρου 180 οὔτε ἐπὶ τοῦ δικαστηρίου τῆς παραπομπῆς, διότι
καὶ κατ' αὐτὸ τὸ γράμμα τοῦ νόμου τὸ δικαστήριον τοῦτο εἶναι **ἄλλο**

καὶ ὄχι αὐτὸ τὸ ἀπαγγεῖλαι τὴν μὴ ἀναιρεθεῖσαν προπαρασκευαστικὴν ἢ παρεμπιπτουσαν ἀπόφασιν, εἰς ὃ καὶ μόνον κατὰ τὸ σαφὲς γράμμα τοῦ ἄρθρου 180 ἐπιτρέπεται ἢ ἀνάκλησις τῆς τοιαύτης ἀποφάσεως. οὔτε ἐπὶ τοῦ Ἄρειου Πάγου, δικάζοντος μετ' ἀναιρέσιν ὡς οὐσιαστικοῦ, ὅπου λείπει καὶ τὸ *ισόβαθμον*, πάντως δὲ ὁ Ἄρειος Πάγος εἶναι ἄλλο καὶ διάφορον τοῦ ἀπαγγεῖλαιτος τὴν μὴ ἀναιρεθεῖσαν προδικαστικὴν ἀπόφασιν δικαστήριον· καὶ ἐπομένως δὲν ἐπιτρέπεται οὔτε εἰς τὸ δικαστήριον τῆς παραπομπῆς οὔτε εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον, δικάζοντα μετ' ἀναιρέσιν τὴν οὐσίαν καὶ ὄντα πράγματι καὶ αὐτὸν τότε δικαστήριον παραπομπῆς, ἢ ἀνάκλησις μὴ ἀναιρεθεισῶν προδικαστικῶν ἀποφάσεων ἄλλου δικαστηρίου. Οὐχ ἦττον ὁ νομοθέτης, ὅπως μὴ ἀφήσῃ ὡς εἴρηται, καμμίαν ἀμφιβολίαν περὶ τῆς ἐκτάσεως τῆς διατῆξεως τοῦ ἄρθρου 180, καὶ κωλύσῃ τὸν δικαστὴν τῆς παραπομπῆς νὰ παρασυρθῇ ὑπ' αὐτῆς, ἔθηκε καθ' ἡμᾶς τὴν σαφῆ διάταξιν τοῦ ἄρθρου 834 ἐδ. δ'. ὡς οἰοεὶ συμπλήρωμα καὶ διασάφισιν τοῦ ἄρθρου 180· οὕτω δὲ ἀμφότερα τ' ἄρθρα ταῦτα ἐξελέγχονται ἐν ἀρμονίᾳ διατελοῦντα, ἢ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 834 ἐδ. δ'. λαμβανομένη μόνον ὡς ἔχει κατὰ γράμμα, ἀπορῶσα δηλ. ἀπαγόρευσιν τῆς συζητήσεως καὶ ἀποφάσεως περὶ ἀποφασισθέντος ἤδη διὰ προτέρας μὴ ἀναιρεθείσης ἀποφάσεως **ζητήματος** καὶ οὐχὶ **κεφαλαίου**, ἐξελέγχεται ἀναγκαῖα καὶ σκόπιμος, ὃ δὲ νομοθέτης ἐμβριθῆς, σπουδαῖος καὶ σοβαρὸς, τὴν διάταξιν ταύτην, ἔχουσαν μόνην ἦν δηλοῖ καὶ τὸ γράμμα αὐτῆς ἔννοιαν, τιθέμενος. Ἀφοῦ δὲ αἰρετωτέρα καὶ δεκτὴ μόνη ἢ ἐρμηνεία, ἣτις παρουσιάζει τὸν νόμον σκόπιμον καὶ ἀναγκαῖον, τὸν δὲ νομοθέτην ἐμβριθῆ καὶ σπουδαῖον, ἔπεται ὅτι ἢ τοιαῦτα προσόντα ἔχουσα ταπεινὴ ἡμῶν γνώμη εἶναι ἢ μόνη ὀρθὴ καὶ παραδεκτὴ, τόσῳ μᾶλλον ὅσῳ συνάδει αὐτῇ καὶ μόνῃ καὶ αὐτὸ τὸ γράμμα τοῦ νόμου.

γ'. Ὡς κατάδηλον γίνεται ἐκ τῆς ὅλης οικονομίας τῆς ἡμετέρας Πολιτικῆς Δικονομίας καὶ ἐκ τῶν περὶ ἐνδίκων μέσων διατῆξεων αὐτῆς, κρατεῖ ὁ κανὼν ὅτι αἱ δικαστικαὶ ἀποφάσεις ἀνακαλοῦνται, ἐξαφανίζονται ἢ μεταρρυθμίζονται, καταργοῦνται καὶ ἀναιροῦνται μόνον συνεπείᾳ τῆς χρήσεως κατ' αὐτῶν τῶν ἐνδίκων μέσων τῆς ἀνακοπῆς, τῆς ἐφέσεως, τῆς αἰτήσεως περὶ ἀναψηλαφήσεως καὶ τῆς αἰτήσεως περὶ ἀναιρέσεως. Μία δὲ καὶ μόνη τοῦ κανόνος τούτου ἐξαιρέσις εἶναι τὸ διατασσόμενον ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 180. Ἄλλ' ἀφοῦ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου τούτου ἐξαίρετικῶς ἐπετράπη ἢ ἀνάκλησις ἢτοι ἢ ἐκμηδένισις τῶν προπαρασκευαστικῶν καὶ παρεμπιπτουσῶν ἀποφάσεων μόνῳ αὐτῷ τῷ ἀπαγγεῖλαντι τὰς ἀποφάσεις αὐτὰς δικαστῇ καὶ μόνῳ μέχρι τῆς δημοσιεύ-

σεως, τῆς ὀριστικῆς οὐχὶ δὲ καὶ ὅταν μετὰ τὴν δημοσίευσίν της αὕτη ἀναيرهθῆ· ἔπεται ὅτι ἡ ἐξαιρετικὴ διάταξις αὕτη δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν ἐπὶ τῶν μὴ ἀναيرهθειῶν ἀποφάσεων ἐνώπιον τοῦ μετ' ἀναίρεσιν κατα παραπομπὴν δικάζοντος δικαστοῦ, τὸ μὲν διότι οὗτος εἶναι ἄλλος καὶ οὐχὶ ὁ ἀπαγγεῖλας αὐτὰς δικαστής, τὸ δὲ διότι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐπηκολούθησεν αὐτὰς ὀριστικῆ ὑπὸ τοῦ ἀπαγγεῖλαντος αὐτὰς ἐκδοθεῖσα. Εἶναι ἀπαράδεκτος ἐπομένως ἡ ὑποστηριζομένη ὑπὸ τοῦ Οἰκονομίδου γνώμη καὶ ὡς ἀντικειμένη καὶ εἰς τὸν ἄνω κανόνα, μὴ δυναμένη δὲ νὰ ὑπαχθῆ εἰς τὴν ἐξαιρετικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 180.

δ'. Θεωρεῖται, καὶ πολὺ δικίως, ἡ ἐπὶ πολὺ τῆς δίκης παράτασις καὶ ἡ μετὰ μακρὰν διαδικασίαν ἀπόδοσις τοῦ δικαίου καὶ ὅπου πράγματι ἀνήκει ὡς ἄδωρον δῶρον· διότι εὐρίσκει καὶ αὐτὸν τὸν τυχόντα ἐπὶ τέλους τοῦ δικαίου συνήθως κατεστραμμένον καὶ ἐξηνητημένον, ἴσως δὲ δὲν ὑπολείπεται αὐτῷ καὶ πολλὴ ἐτι ζωὴ ὅπως ἀπολαύσῃ τοῦ δικαίου, οὐ μετὰ μακρὸν ἀγῶνα ἔτυχεν· ἔστιν ὅτε δὲ τῆς εὐτυχουῶς, ἄς εἴπωμεν, αὐτῆς στιγμῆς δὲν ἀπολαύει εἰμὴ ὁ κληρονόμος τοῦ ἀρχεκυμένου τῆς δίκης. Καὶ ταῦτα συνήθως παρ' ἡμῖν συμβαίνουν. Διὰ τοῦτο συχναὶ μεμψιμοιρίαι ἀκούονται κατὰ τῶν διαδικαστικῶν ἡμῶν νόμων, ὡς παραιτίων τῶν τοιούτων ἀποτελεσμάτων, καὶ κοινὴ εὐχὴ καὶ ἐπιθυμία ἐκ τοῦ στήθους τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐξέρχεται ὑπὲρ τῆς τροποποιήσεως τῶν νόμων τούτων οὕτως, ὥστε νὰ διευκολύνωσι τὴν ταχύτεραν τῶν δικῶν περαιώσιν. Ἄλλ' ἂν ταῦτα εἶναι ἀκριβῆ, καὶ οὐδεὶς ἀμφισβητεῖ, ὅτι εἰσὶν ἀκριβῆ, ἀποτελοῦσι πρόσθετον σπουδαιότατον λόγον, δι' ὃν ἐπιβίλλεται ἡμῖν νὰ σεβώμεθα μὲν καὶ κατὰ γράμμα ἐφαρμιζόμεν τὰς τεινούσας εἰς τὴν συντόμεισιν τῶν δικῶν κειμένης τυχὸν διατάξεις, ἀλλὰ καὶ νὰ περικτείνωμεν τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν, ἐνόσω δὲν ἀντικεινται ἄλλαι κείμεναι διατάξεις, ὁρησκευτικῶς δὲ νὰ ἀπέχωμεν ἀπὸ τοῦ νὰ πλάττωμεν καὶ δημιουργῶμεν δι' ἐρμηνείας, ἀντικειμένης εἰς τὸ γράμμα αὐτῶν τῶν δῆθεν ἐρμηνευομένων διατάξεων, δικονομικοὺς κανόνας, τείνοντας εἰς παράτασιν καὶ παρέλκυσιν τῶν δικῶν. Ἄρα αἰρετωτέρα καὶ παρὰδεκτὴ ἢ σύμφωνος καὶ πρὸς τὸ σαφὲς γράμμα τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 834 ἐδ. δ' ἡμετέρα γνώμη, ἀπαράδεκτος δὲ ἡ ἀντικειμένη τῷ γράμματι τῆς διατάξεως αὐτῆς τοῦ Οἰκονομίδου δῆθεν ἐρμηνεία αὐτῆς· καὶ διότι αὕτη μὲν τείνει εἰς τὴν παρέλκυσιν καὶ παράτασιν, ἐκείνη δὲ εἰς τὴν συντόμεισιν τῶν δικῶν.

Καὶ οὗτοι εἰσὶν οἱ λόγοι, οἵτινες ἐξελέγχουσι φρονοῦμεν ὡς πάντη πεπλανημένην, ἀθυαίρετον καὶ ἀντικειμένην τῷ νόμῳ τὴν ὑποστηριζομένην ὑπὸ τοῦ Οἰκονομίδου ἐρμηνείαν· μόνην δὲ σύμφωνον πρὸς τὸν νόμον καὶ

τάς κρατούσας παρά τῷ Ἑλληνικῷ λαῷ εὐχὰς καὶ ἐπιθυμίας, συμφωνότεραν πρὸς τὸ ἀπόλυτον δίκαιον, ὀρθὴν καὶ παραδεκτὴν τὴν ἡμετέραν γνώμην.

III

§ 6. Ἐκ περισσοῦ δὲ προβαίνομεν ἤδη καὶ εἰς τὸν ἔλεγχον τῶν λόγων, οὓς ὁ Οἰκονομίδης προβάλλει πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἐρμηνείας αὐτοῦ. Πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης του ὁ Οἰκονομίδης ἐκτίθησιν αὐταῖς λέξεσιν τάδε: «Τὸ δικαστήριον τῆς παραπομπῆς λαμβάνει ἀκεραίαν τὴν ὑπόθεσιν καὶ δύναται νὰ δικάσῃ πάντα τὰ σχετικὰ ζητήματα . . . καὶ τὰ παρεμπιπτόντως λυθέντα τοιαῦτα, τὰ ὅποια δύναται ν' ἀνακαλέσῃ, ὡς ἡδύνατο καὶ τὸ δικαστήριον, οὗ ἡ ἀπόφασις ἀνηρέθη». Ἡ πρώτη περικοπὴ «τὸ δικαστήριον τῆς παραπομπῆς λαμβάνει ἀκεραίαν τὴν ὑπόθεσιν», πλὴν τοῦ ὅτι ἐξ οὐδενὸς νόμου ἐξάγεται, ἥμισυ σαφῆς τυγχάνει. Ἄλλ' ἔάν ἐννοῇ ὁ Οἰκονομίδης, ὡς φαίνεται ἀδιστάκτως ἐκ τῶν παρακατιουσῶν λέξεων, ὅτι καὶ πάντα τὰ ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως προταθέντα, καὶ αὐτὰ τὰ διὰ μὴ ἀναιρεθεισῶν ἀποφάσεων λυθέντα ζητήματα τίθενται εἰς τὴν κρίσιν αὐτοῦ, καὶ δύναται τοῦτο νὰ δεχθῇ τὴν ἐκ νέου συζήτησιν καὶ ἀποφασίση περὶ αὐτῶν, βεβαίως τὰ λεγόμενα ταῦτα τοῦ Οἰκονομίδου δὲν ἀποτελοῦσι λόγον δικαιολογούντα τὴν ἐρμηνείαν αὐτοῦ καὶ ὑποστηρίζοντα τὸ νόμιμον τῆς γνώμης αὐτοῦ, ἀλλ' εἶναι αὐτὴ ἡ ἀντικειμένη, ὡς ἄνω ἐξηλέγχθη, τῷ γράμματι τοῦ νόμου γνώμη τοῦ Οἰκονομίδου· ἀφοῦ, λέγων ὁ Οἰκονομίδης, «λαμβάνει τὸ δικαστήριον τῆς παραπομπῆς ἀκεραίαν τὴν ὑπόθεσιν», βεβαίως ἐννοεῖ, ὅτι μετ' αὐτῆς τίθενται εἰς τὴν κρίσιν του καὶ τὰ λυθέντα διὰ μὴ ἀναιρεθείσης ἀποφάσεως ζητήματα, καὶ ἐπομένως δύναται νὰ γίνῃ ἐκ νέου συζήτησις καὶ ἀπόφασις περὶ αὐτῶν· διότι διὰ τὰ μὴ λυθέντα, οὐδεμία ἀμφισβήτησις ὅτι τίθενται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου τούτου, ὡς καὶ διὰ τὰ ἀποφασισθέντα κερχάγια τῆς ἀγωγῆς, ὅτι δὲν τίθενται εἰς τὴν κρίσιν αὐτοῦ. Ἐκ τούτων καταφίνεται, ὅτι ἡ ἀνωτέρω περικοπὴ τοῦ Οἰκονομίδου δὲν ἀποτελεῖ λόγον δικαιολογούντα τὴν γνώμην του· ἀλλ' εἶναι αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ ζήτημα· διὰ τῆς περικοπῆς δηλ. αὐτῆς λύεται τὸ ζήτημα διὰ τοῦ ζητήματος· ἀλλὰ μὴ σπουδαία καὶ ἀπαραδέκτος εἶναι ἡ λύσις τοῦ ζητήματος διὰ τοῦ ζητήματος. Ἴσως δὲ ἡ μνησθεῖσα πρώτη περικοπὴ τοῦ Οἰκονομίδου δύναται μόνον λόγον ἐπικρίσεως καὶ καταργήσεως ἢ τροποποιήσεως τοῦ νόμου ν' ἀποτελέσῃ. Ἐπίσης δὲν ἀποτελεῖ λόγον ὑποστηρίζοντα τὴν γνώμην τοῦ Οἰκονομίδου, ἀλλ' εἶναι μόνον ἐπεξηγήσις ἢ συνάπτει τῆς πρώτης, ἢ τελευταίας

περικοπή «ὅτι τὰ ζητήματα ταῦτα τὸ δικαστήριον τῆς παραπρωπῆς δύναται ν' ἀνακαλέσῃ, ὡς ἠδύνατο καὶ τὸ δικαστήριον, οὐ ἢ ἀπόφασις ἀνηρέθη.» Οὐχ ἦττον ἢ τελευταία περικοπή—ἐν ἣ, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, ὁ Οἰκονομίδης δὲν κυριολεκτεῖ καὶ δὲν ἐκφράζεται καταλλήλως, καθὼς οὐδέποτε ὁ δικαστὴς ἀνακαλεῖ ζητήματα, ἀλλὰ μόνον ἀποφάσεις περὶ ζητημάτων ἀποφανθείσας—προδίδει τὸν Οἰκονομίδην παρασυρθέντα εἰς τὴν γνώμην του ὑπὸ τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 180, καὶ τοῦτο ἐφαρμύζοντα ἐπὶ τῶν λυθέντων ὑπὸ μὴ ἀναιρεθεισῶν ἀποφάσεων ζητημάτων, παραγκωνίζοντα δὲ καὶ μὴ λαμβάνοντα ὑπ' ὄψιν τὴν κατὰ γράμμα ἐναντίαν τῆς γνώμης του, καὶ ῥητῶς ἀπιγορεύουσιν τὴν ἐκ νέου συζήτησιν τῶν ζητημάτων αὐτῶν τοῦ ἄρθρου 834 ἐδ. δ' διάταξιν, ἣν ἐν τούτοις φαίνεται ἐρμηνεύων διὰ τῆς ἐκτιθεμένης γνώμης του.

Τὰ λεγόμενα ἐπομένως τοῦ Οἰκονομίδου οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον, φρονοῦμεν, διασειοῦσι τοὺς ἄνω ἐκτιθεμένους λόγους ἡμῶν καὶ τὴν στηριζομένην ἐπ' αὐτῶν ταπεινὴν ἡμῶν γνώμην.

§ 7. Ἀλλὰ παρακατιόντες ἐξετάζομεν καὶ πάντα ἄλλον δυνάμενον νὰ προταθῆ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἐρμηνείας τοῦ Οἰκονομίδου λόγον.

α'. Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι τὸ ἄρθρον 834 ἀφορᾷ ἀπόφασιν **προδικαστικὴν**, δι' οὐ ὅρου ἐν τῇ πρακτικῇ καλοῦμεν τὰς τοῦ νόμου προπαρασκευαστικὰς καὶ παρεμπιπτούσας ἀποφάσεις, ἀφοῦ κατὰ τὸ σαφὲς καὶ ῥητὸν γράμμα τοῦ ἄρθρου τούτου ἀπαγορεύεται ἡ συζήτησις ζητήματος, ἀποφασισθέντος διὰ **προτέρας** ἀποφάσεως, **προτέρα** δὲ ἀπόφασις εἶναι καὶ καλεῖται αὕτη ἐξεταζομένη σχετικῶς πρὸς τὴν ἀναιρεθῆσαν, καθὼς πρὸ ταύτης ἐκδοθεῖσα, καὶ ἐπομένως ἐν πάσῃ περιπτώσει μὴ οὔσα τελευταία τοῦ δικαστηρίου, οὐ ἀνηρέθη ἢ ἀπόφασις· ἀλλ' ἢ τοιαύτη **προτέρα** ἀπόφασις, λύσασα μάλιστα κατὰ τὸ γράμμα τοῦ νόμου **ζήτημα**, καὶ τοῦλάχιστον σχετικῶς πρὸς τὸ λυθὲν ὑπ' αὐτῆς τοῦτο **ζήτημα** ἐξεταζομένη (διότι ἐνδέχεται νὰ συμβῆ αὕτη ἐστινότε καὶ κατὰ ἕν μέρος ἢ κεφάλαιον τῆς ἀγωγῆς ν' ἀποφαίνηται ὀριστικῶς, ἀλλὰ τὴν ἀπόφασιν κατὰ τὸ μέρος αὐτὸ τὸ ὀριστικὸν δὲν ἀφορᾷ ὡς ἄνω εἴρηται τὸ 834), εἶναι καὶ λέγεται **προδικαστικὴ**. Ἀφοῦ δὲ ἐν πλήρει βεβαίῳ γνώσει περὶ τῆς τοιαύτης ιδιότητος τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς, ἀφοῦ τὴν ὀρίζει διὰ τῆς λέξεως **προτέρα** καὶ ὅτι δι' αὐτῆς ἐλύθη **ζήτημα**, ὁ νομοθέτης διατελῶν, διέταξε, καθ' ὃ εἶχε δικαίωμα, τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς συζητήσεως περὶ τοῦ δι' αὐτῆς λυθέντος **ζητήματος**, δὲν ἐπιτρέπεται οὐδενὶ ν' ἀποκρούσῃ τὴν τοιαύτην ἀπαγόρευσιν ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἡ λύσασα τὸ **ζήτημα** ἀπόφασις εἶναι **προδικαστικὴ**.

β' Ἰ. Ἀληθές ὅτι ὁ ἡμέτερος νομοθέτης μετὰ τὴν παραδοχὴν τῆς ἐφέσεως ἐπέτρεψε διὰ τοῦ ἄρθρου 780 τῆς Πολ. Δικονομίας τοῖς Πρωτοδικαίς, πρὸς οὓς ἀναπέμπεται ὑπὸ τῶν Ἐφετῶν ἡ ὑπόθεσις, καὶ τοῖς Ἐφέταις, ὅταν κρατῶσιν οἱ ἴδιοι τὴν ὑπόθεσιν, ν' ἀπομακρυνθῶσι τῶν διατάξεων καὶ τῶν μὴ ἐκκληθεισῶν καὶ μὴ ἐξαφανισθεισῶν ἢ μεταρρυθμισθεισῶν ἀποφάσεων. Ἀλλ' ἡ διάταξις αὕτη, τεθειμένη ἐν τῷ περὶ ἐφέσεως κεφαλαίῳ, ἀναφέρεται εἰς ὑποθέσεις μὴ διελθούσας εἰμὴ μόνον τὸν δευτέρου τῆς διαδικασίας βαθμόν, καὶ ἀφίνει ἀπεριόριστον τὴν ἐξουσίαν τοῦ μετὰ τὴν παραδοχὴν τῆς ἐφέσεως δικάζοντος Πρωτοδικείου ἢ Ἐφετείου, ἐνῶ τούναντίον εἶναι πάντῃ ἀλλοτρία πρὸς ὑποθέσεις, μετὰ ἐπελθούσων ἀναίρεσιν εὐρισκομένας, αἵτινες δηλ. διήλθον καὶ τοῦ Ἀκυρωτικοῦ, δι' ἧς ὑποθέσεις προϋνόησεν ὁ νομοθέτης καὶ ἔθηκεν εἰδικὴν ἐν τῷ περὶ ἀναίρεσεως κεφαλαίῳ διάταξιν, τὴν τοῦ ἄρθρου 834 ἐδ. δ', δι' ἧς περιώρισε τὴν ἐξουσίαν τοῦ μετ' ἀναίρεσιν κατὰ παραπομπὴν δικάζοντος Πρωτοδικείου, Ἐφετείου καὶ Ἀρείου Πάγου· ἄρα δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν ἡ διάταξις τοῦ 780 ἄρθρου τῆς Πολ. Δικονομίας ἐπὶ τῶν μὴ ἀναιρεθεισῶν παρεμπιπτοῦσων καὶ προπαρασκευαστικῶν ἀποφάσεων ἐνώπιον τοῦ κατὰ παραπομπὴν μετ' ἀναίρεσιν δικάζοντος Πρωτοδικείου, Ἐφετείου καὶ Ἀρείου Πάγου ὅσον ἀφορᾷ τὰ λυθέντα διὰ τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν ζητήματα, ἀλλὰ μόνῃ ἡ εἰδικὴ καὶ ἀντικειμένη εἰς τὸ ἄρθρον αὐτὸ διάταξις τοῦ ἄρθρου 834 ἐδ. δ' αὐτόθι.

γ'. Οὐδὲ εἰς τὸν λόγον, ὅτι διὰ τῆς ἐρμηνείας τοῦ Οἰκονομικοῦ σκοπεῖται ἡ ἀκριβεστέρα τοῦ δικαίου ἀπονομή, δύναται νὰ στηριχθῇ αὕτη 1) διότι οὐδ' εἶναι βέβαιον ὅτι διὰ τῆς ἐκ νέου συζητήσεως καὶ ἐξετάσεως τῶν λυθέντων διὰ μὴ ἀναιρεθείσης ἀποφάσεως ζητημάτων θέλει ἐπέλθῃ πάντως συμφωνοτέρα πρὸς τὸ δίκαιον λύσις, ἐνῶ ἐνδέχεται νὰ ἐπέλθῃ καὶ τὸ ἀντίθετον ἀποτέλεσμα· καὶ 2) διότι ὁ λόγος οὗτος ἡδύνατο νὰ ῥηθῇ καὶ κατὰ πάσης τελεσιδικίας, καὶ πολεμῆται οὕτως αὕτη, ὡς μὴ οὔσα αὐτὸ τὸ πρᾶγματι δίκαιον καὶ ἡ ἀλήθεια, ζητεῖται δὲ διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἡ ἐκ νέου συζήτησις καὶ ἐξέτασις τῆς διαφορᾶς· ἀλλὰ τότε οὐδέποτε θὰ ἦτο δυνατὴ ἡ περαιώσις τῶν δικῶν· τοῦτο δὲ θὰ ἦτο χεῖρον καὶ αὐτῆς τῆς ἀδίκου περαιώσεως αὐτῶν. Τί δ' ἄλλο εἰμὴ τελεσιδικία διὰ τὰ λυθέντα ὑπὸ μὴ ἀναιρεθείσης ἀποφάσεως ζητήματα διὰ τοῦ ἄρθρου 834 ἐδ. δ' καθιεροῦται, ἀρκουμένου τοῦ νομοθέτου εἰς τὴν δοθεῖσαν ὑπὸ τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς λύσιν, λογιζομένην ταύτην ἀντὶ ἀληθείας καὶ δικαίας;

δ'. Ἀφοῦ ἡ τοῦ ἄρθρου 834 ἐδ. δ' διάταξις εἶναι τοσοῦτον σαφής, ὥστε κατὰ τὸν Κικέρωνα εἶναι ἀνεπίδεκτος ἐρμηνείας, κατὰ μείζονα λό-

γον οὐδενὶ ἐπιτρέπεται νὰ στηρίξη ἀντικειμένην εἰς τὸ γράμμα τούτου ἔρμηνειαν εἰς γνώμην ἀλλοδαποῦ συγγραφῆς, ἀφοῦ οὗτος βεβαίως οὐδ' ὡς ἔρμηνειαν τῆς μνησθείσης ἡμετέρας διατάξεως τὴν γνώμην του αὐτὴν ἀναφέρει, ἀλλ' οὐδ' ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν του τὸ κείμενον τοῦ ἡμετέρου νόμου, ὅπως ἐκφέρει τὴν γνώμην του, ἀλλὰ μόνον τὸν νόμον τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος, καὶ τούτου ἴσως αὐθαίρετον καὶ ἀντικειμένην αὐτῶ ἔρμηνειαν ἐκτίθησιν, ἢ καὶ, ἀσχέτως πρὸς τὸν ὑπάρχοντα ἢ μὴ νόμον τῆς πατρίδος του, περὶ τοῦ κατ' αὐτὸν δέοντος γενέσθαι κατὰ τὰς κρατούσας ἐκεῖ ἰδέας ἀποφαίνεται.

Τὸ γεγονός δ' ὅτι ἡ τοῦ Ἑλληνικοῦ νόμου διάταξις ἐλήφθη ἐξ ἀλλοδαποῦ νόμου, δὲν εἶναι λόγος ὅπως παραδεχθῶμεν τὴν εἰς τὸν ἀλλοδαπὸν νόμον διδομένην ὑπὸ τῶν συγγραφέων τοῦ τόπου ἐκείνου, καὶ ὀρθὴν ὑποτιθεμένην, ἔρμηνειαν καὶ διὰ τὸν Ἑλληνικὸν νόμον, ἂν τὸ σαφές τοῦ νόμου τούτου γράμμα ἀντίκειται εἰς τὴν ἔρμηνειαν ταύτην 1) διότι ἴσα ἴσα αὐτὸ τὸ γράμμα τοῦ Ἑλληνικοῦ νόμου δείκνυσιν, ὅτι ὁ Ἕλλην νομοθέτης ἠθέλησε ν' ἀπομακρυνθῆ τῆς διατάξεως τοῦ ἀλλοδαποῦ νόμου ἢ τῆς διδομένης αὐτῶ ὑπὸ τῶν συγγραφέων τοῦ τόπου τοῦ ἀλλοδαποῦ νόμου ἔρμηνειας αὐτοῦ· 2) διότι νόμος εἶναι διὰ τὸν Ἕλληνα αὐτὴ καὶ μόνη ἡ ἐκδηλουμένη ἐν ἡ συνετάχθη ὑπὸ τοῦ Ἑλληνος νομοθέτου ἑλληνικῆ γλώσσει βούλησις τούτου· σαφοῦς δ' ὄντος αὐτοῦ, ἐπιβάλλεται ἢ εἰς τὴν δ' αὐτοῦ ἐκπεφρασμένην βούλησιν καὶ μόνην αὐτὴν ὑποταγῆ 3) διότι, καὶ ἂν ἀληθεύῃ, ὅτι ὁ Ἕλλην νομοθέτης αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν ἀλλοδαπὸν νόμον ἠθέλησε νὰ θέσῃ καὶ διὰ τὴν Ἑλλάδα, ἐξ ἐσφαλμένης δὲ μεταφράσεως διάφορος συνετάχθη οὗτος, δὲν παύει τούτῳ τῶ λόγῳ ὢν νόμος μόνος ὁ ὡς τοιοῦτος ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσει καταρτισθεὶς ὡς καὶ αἴος συνετάχθη, ἕωσοῦ δι' ἑτέρου νόμου διορθωθῆ ἢ τροποποιηθῆ· καὶ 4) διότι οὐδ' ὑποχρέωσιν οὐδὲ δικαίωμα ἔχει ὁ Ἕλλην, ἀφοῦ βλέπει σαφές τὸ κείμενον τοῦ ἑλληνικοῦ νόμου, νὰ ἐπιζητῆ τὴν ἔρμηνειαν τούτου εἰς τὸ κείμενον ἢ τοὺς ἔρμηνευτὰς τοῦ ἀλλοδαποῦ νόμου, μηδεμίαν ἔχοντος ἀξίαν καὶ ἰσχὺν διὰ τὸν Ἕλληνα, ὅστις οὐδ' ὀφείλει νὰ ἐξετάσῃ πόθεν ὁ Ἕλληνικὸς νόμος ἐλήφθη. Καὶ οὗτοί εἰσιν οἱ λόγοι, δι' οὓς, φρονοῦμεν, δὲν ἐπιτρέπεται καὶ εἶναι ἀπαράδεκτος ἢ εἰς τὸν ἀλλοδαπὸν νόμον καὶ τοὺς ἔρμηνευτὰς αὐτοῦ προσφυγῆ διὰ τὴν ἔρμηνειαν τῆς σαφοῦς καὶ ἀνεπιδέκτου ἔρμηνειας διατάξεως τοῦ ἄρθρου 834 ἐδ. δ°, καὶ ἂν ὑποτεθῆ ὅτι ἐξ ἀλλοδαποῦ νόμου ἐλήφθη αὕτη.

ε'. Ὁ ἔρμηνευτὴς τῶν νόμων καὶ καθόλου πᾶς τις ὀφείλει νὰ ἐξάγῃ κανόνας ἐξ αὐτῶν τούτων τῶν νόμων, ὅταν μάλιστα οἱ τοιοῦτοὶ εἰσι

σαφείς. Τὴν παρέκκλισιν δὲ διατάξεώς τινος ἐκ παραδεδεγμένης ἀρχῆς δέον νὰ παραδεχθῆ ὡς ἀποτελοῦσαν ἐξαίρεσιν· ἀλλ' οὐδέποτε ἐπιτρέπεται αὐτῷ νὰ παραδικῆ τὴν ἐκ τοῦ σαφοῦς γράμματος αὐτῆς ἐξαγομένην βούλησιν τοῦ νομοθέτου, ὅπως ὑπαγάγη αὐτὴν εἰς κειμένην κατ' αὐτὸν νομικὴν ἀρχήν· διότι οὕτω πράττων ὁ ἐρμηνευτής, οἰκειοποιεῖται νομοθέτου ἔργον, καταργεῖ τὸν νόμον ἢ ἀναγνωρίζει τὴν ὑπαρξιν διατάξεως ἀνυπάρκτου ἐν τῷ νόμῳ. Τὸ τοῦ ἐρμηνευτοῦ τῶν νόμων ἔργον παρεμφερές εἶναι πρὸς τὸ τοῦ γραμματικοῦ, ὅστις εἶναι ὁ ἐξεταστὴς καὶ ἐρμηνευτὴς τῆς γλώσσης· οὗτος δηλ. ἐξάγει κανόνας ἐκ τῆς γραφομένης καὶ ὁμιλουμένης γλώσσης, καὶ δὲν ἐπιτρέπεται αὐτῷ νὰ θέτῃ κανόνας ἀντικειμένους εἰς τὴν ζῶσαν γλῶσσαν, διότι πᾶν ἄλλο ἢ γραμματικὴ τῆς γλώσσης αὐτῆς ἀποτελεῖ τὸ τοιοῦτον. Ἀπαράδεκτος ἄρα εἶναι ἡ ἀντικειμένη τῷ σαφεῖ γράμματι τοῦ ἄρθρου 834 ἐδ. δ' τῆς Πολ. Δικονομίας γνώμη τοῦ Οἰκονομίδου, εἰς οἵανδῆποτε καὶ ἀνστηρίζεται ἀρχήν.

IV

§ 8. Ἐκ τῶν εἰρημένων ἔπεται ὅτι διὰ τοῦ δ' τοῦ καὶ τελευταίου ἐδαφίου τοῦ ἄρθρου 834 τῆς Πολ. Δικονομίας καθιεροῦται ἡ τελεσιδικία τῶν μὴ ἀναιρεθίσων διὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου προδικαστικῶν ἀποφάσεων, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἀποφασισθέντα δι' αὐτῶν ζητήματα, ἀφοῦ ἀπαγορεύεται τῷ δικαστηρίῳ τῆς παραπομπῆς ἢ περὶ αὐτῶν ἐκ νέου συζήτησις καὶ ἀπόφασις διὰ τῆς ἐξῆς ῥητῆς, σαφοῦς καὶ κατηγορηματικῆς περικοπῆς «**ὄδὲν πρόχειν ὄδὲ κατ' οὐδεμίαν περιπτώσιν νὰ γίνηται ἐκ νέου συζήτησις καὶ ἀπόφασις ἐν τῷ ὠρισμένῳ δικαστηρίῳ περὶ ζητήματος, ἀποφασισθέντος διὰ προτέρας μὴ ἀναιρεθείσης ἀποφάσεως**». Ἐννοεῖται δέ, ὅτι, ἀφοῦ κατὰ τὸ γράμμα τοῦ νόμου ἀπαγορεύεται ἡ ἐκ νέου συζήτησις μόνον περὶ ζητημάτων ἀποφασισθέντων, αἱ δὲ διατάσσουσαι ἀποδείξεις ἀποφάσεις περὶ οὐδενὸς ζητήματος—πλὴν τοῦ βάρους καὶ τῶν μέσων τῆς ἀποδείξεως—ἀποφαίνονται, ἀλλὰ παρασκευάζουν τὴν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς δίκης ἢ ἐπὶ ζητημάτων οὐσιωδῶν εἰς τὴν δίκην λύσιν, ἔπεται ὅτι τὸ δικαστήριον τῆς παραπομπῆς δύναται οὐχὶ ν' ἀνακαλέσῃ μὴ ἀναιρεθίσαν ἀπόφασιν, διατάσσουσαν ἀποδείξεις, διότι τὸ τοιοῦτον δικαίωμα ἔχει κατὰ τὸ ἄρθρον 180 μόνος ὁ ἀπαγγέλλας αὐτὴν δικαστής, ἀλλ' εὐρίσκον ἀλυσιτελεῖς τὰς διαταχθείσας ἀποδείξεις, ν' ἀπομακρυνθῆ τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς καὶ μὴ λάβῃ ποσῶς ὑπ' ὅψιν τὸ θέμα καὶ τὰς προσκομισθείσας ἀποδείξεις, ἢ καὶ νὰ

συμπληρώση τὰς τυχὸν ἀτελεῖς καὶ ἀορίστους διαταχθεῖσας ἀποδείξεις· ἀλλὰ καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ βᾶρος καὶ τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως, ἐνόσω διατηρεῖ τὸ αὐτὸ θέμα, δὲν δύναται ν' ἀποφανθῆ ἄλλως, διότι ὀρίζουσα τὸ βᾶρος καὶ τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως ἢ ἀπόφασις λύει ὁμολογουμένως **ζήτημα**. Ἄλλ' ὅταν ἡ τυχὸν γινομένη συμπλήρωσις τοῦ θέματος καθιστᾷ τοῦτο πράγματι διάφορον τοῦ ἐν τῇ μὴ ἀναιρεθείσῃ, τότε ἐπιτρέπεται τῷ δίκαστηρίῳ τῆς παραπομπῆς νὰ ὀρίσῃ ἄλλως τὸ τε βᾶρος καὶ τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι πρόκειται ἤδη περὶ νέου θέματος. Ἄλλ' οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἐν τοῖς τοῦ ἄρθρου 834 ἐδ. δ' ζητήμασιν ὑπάγονται πᾶσαι αἱ ἐνστάσεις καὶ ἰδίως αἱ ἐνστάσεις· καὶ ἐπομένως δὲν ἐπιτρέπεται ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῆς παραπομπῆς ἢ ἐκ νέου συζήτησις καὶ ἀπόφασις περὶ ἀποφασισθείσης ἤδη διὰ μὴ ἀναιρεθείσης ἀποφάσεως ἐνστάσεως, καὶ εἶναι ἀπαράδεκτος ἢ ἐκ νέου πρότασις τῆς ἀπορριφθείσης ἤδη ἢ ἀπόκρουσις τῆς γενομένης ἤδη δεκτῆς τοιαύτης.

§ 9. Οὐδεμία δ' ἀμφιβολία, ὅτι ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 834 ἐδ. δ' ἔχει ἐφαρμογὴν καὶ ἐνώπιον τοῦ Ἄρειου Πάγου, μετὰ δευτέραν ἢ ἐνεκεν ἐσφαλμένης ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου ἀναιρέσιν κρατοῦντος καὶ δικάζοντος τὴν ὑπόθεσιν, διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους.

α'. Διότι οὐδεὶς νομοθετικὸς λόγος οὐδὲ θετικὸς νόμος συνηγορεῖ ὅπως ἄλλως ἐνώπιον τοῦ Ἄρειου Πάγου γίνηται.

β'. Διότι μάλιστα ἡ περίστασις, ὅτι ὁ Ἄρειος Πάγος εἶναι οὐ μόνον ἄλλο ἀλλὰ καὶ μὴ ἰσόβαθμον τοῦ δικαστηρίου, οὐ ἀνῆρέθη ἢ ἀπόφασις, συνηγορεῖ ἔτι μᾶλλον ὑπὲρ τῆς καὶ ἐνώπιον ἐκείνου ἐφαρμογῆς τῆς ἄνω διατάξεως.

γ'. Διότι πάντες οἱ συνηγοροῦντες ὑπὲρ τῆς διατάξεως αὐτῆς λόγοι ἔχουσι πλήρη ἐφαρμογὴν, καὶ ὅταν ὁ Ἄρειος Πάγος δικάζῃ τὴν ὑπόθεσιν· καὶ

δ'. Διότι ἐξ αὐτῆς τῆς θέσεως τοῦ ἄρθρου 834, ὄντος ἀμέσως κατόπιν τοῦ ἄρθρου 833, τοῦ διατάσσοντος οὐ μόνον τὴν μετ' ἀναιρέσιν παραπομπὴν εἰς ἄλλο ἰσόβαθμον δικαστήριον ἀλλὰ καὶ τὴν μετὰ δευτέραν ἀναιρέσιν ἐκδίκασιν τῆς ὑποθέσεως ὑπὸ τοῦ Ἄρειου Πάγου, καταφαίνεται πάντως ὅτι ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 834 ἐδ. δ' ἀναφέρεται καὶ εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον, δικάζοντα μετὰ δευτέραν ἀναιρέσιν, ἀφοῦ ἐν τῇ τελευταίᾳ διατάξει δὲν γίνεται διάκρισις τοῦ δικάζοντος μετὰ τὴν ἀναιρέσιν δικαστηρίου. Ἐπίσης δὲ, ἀφοῦ κατὰ τὸ σαφὲς καὶ ῥητὸν γράμμα τοῦ παρακατιόντος 836 ἄρθρου ὁ Ἄρειος Πάγος δικάζων, περιρίζεται ἔτι μᾶλλον μόνον εἰς τὴν κατάλληλον τοῦ νόμου ἐφαρμο-

γῆν, λογικὸν καὶ ἀναγκαιὸν, ἐπιβαλλόμενον ὑπὸ τοῦ ἄρθρου τούτου, εἶναι νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ὅταν δικάζῃ μετ' ἀναίρεσιν δι' ἐσφαλμένην τοῦ νόμου ἐφαρμογὴν, ἢ συζήτησις περὶ ζητημάτων ἀποφασισθέντων διὰ μὴ ἀναιρεθεισῶν ἀποφάσεων, ὅτι τουτέστιν ἔχει ἐφαρμογὴν καὶ εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν ἢ διάταξις τοῦ ἄρθρου 834 ἐδ. δ'.

**Πολιτικῆς Δικονομίας ἄρθρον 836, καὶ ΧΜΖ' νόμου
ἄρθρα 3 ἐδ. 6', 4 ἐδ. δ' καὶ 7.**

V

§ 10. Ἡδὴ μεταβαίνομεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν διατάξεων τῶν ἄρθρων 836 τῆς Πολ. δικονομίας, καὶ 3 ἐδ. 6', 4 ἐδ. δ' καὶ 7 τοῦ ΧΜΖ' τῆς 28 Ἰουλίου 1877 περὶ μεταρρυθμίσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου κλπ. νόμου.—Εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῶν εἰρημένων διατάξεων, ὡς καὶ εἰς τὴν περίστασιν, καθ' ἣν ὁ Ἀρειος Πάγος μετὰ δευτέραν ἀναίρεσιν δικάζει τὴν ὑπόθεσιν, πρέπει νὰ ὀδηγώμεθα ἀπὸ τὸν κύριον σκοπὸν τῆς συστάσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὅστις εἶναι ἡ τήρησις τῆς τῶν νόμων ἐνότητος καὶ τῆς περὶ τὴν διαχείρισιν αὐτῶν ὁμοιοῦς τῶν δικαστηρίων, καὶ ἐπομένως νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν, ὅτι ὁ Ἀρειος Πάγος εἶναι κυρίως δικαστήριον τοῦ νόμου, καὶ κατ' ἐξαιρέσιν ἀνετέθη αὐτῷ, ὡς οὐσιαστικῶς δικαστηρίῳ, ἢ ἐκδίκασις τῶν ὑποθέσεων, καὶ νὰ περιοριζώμεθα συνεπῶς εἰς τὴν τήρησιν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ καὶ μὴ ἀπομακρυνώμεθα τούτου, πλὴν ἐὰν καὶ μόνον καθ' ὅσον κείμεναι διατάξεις σαφῶς καὶ ἀνεκδοιάστως ἐπιβάλλωσιν ἡμῖν τούναντίον κατ' ἀνάγκην, ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως ἐκτελεσθῇ ἢ ἐπιβαλλομένη αὐτῷ κατ' ἐξαιρέσιν ὑποχρέωσις ν' ἀποφανθῇ ὡς οὐσιαστικὸν δικαστήριον. Διὰ τοῦτο πλημμελὲς θεωροῦμεν τὸ πολυλάκις λεγόμενον καὶ ὑποστηριζόμενον, ὅτι ὁ Ἀρειος Πάγος μετὰ δευτέραν ἢ ἔνεκα ἐσφαλμένης τοῦ νόμου ἐφαρμογῆς ἀναίρεσιν δικάζει ὡς Ἐφετεῖον· διότι τοῦτο, ἐνῶ ἀντίκειται εἰς τὸν κύριον σκοπὸν τῆς συστάσεώς του, ἐξ οὐδεμιᾶς κειμένης διατάξεως ἐξάγεται· τούναντίον δὲ αἱ ἐν τῷ οἰκείῳ μέρει κείμεναι *εἰδικαὶ* διατάξεις τῶν ἄρθρων 834 ἐδ. δ' καὶ 836 τῆς Πολ. δικονομίας ἄλλο ὑπαγορεύουσιν. Ἐπίσης δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν οὐδ' ὅτι ὁ Ἀρειος Πάγος μετ' ἀναίρεσιν ἀποφάσεως Πρωτοδικείου κρατῶν τὴν ὑπόθεσιν, δικάζει ὡς Πρωτοδικεῖον. Ἀλλὰ καταφανὲς εἶναι ἐκ τοῦ γράμματος, ὅτι αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 834 ἐδ. δ' καὶ 836 τῆς Πολ. δικονομίας ὀρίζουσι τὴν διαδικασίαν ἢ μᾶλλον τὴν ἔκτασιν τῆς ἐξουσίας τοῦ μετ' ἀναίρεσιν δικάζοντος δικα-

στηρίου. Βεβαίως δὲ ὁ νομοθέτης, ὅπως θέσῃ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων τούτων ἐν τῷ περὶ ἀναιρέσεως κεφαλαίῳ καὶ ἐν τῷ μετὰ τὴν ἐπελθούσαν ἀναιρέσειν μέρει, ἐνέει νὰ διατάξῃ ὅπως γίνηται ἐνώπιον τοῦ μετ' ἀναιρέσειν δικάζοντος δικαστηρίου *διίφοροδόν τι* ἐκείνου, ὅπερ γίνεται ἐνώπιον τῶν Πρωτοδικείων καὶ Ἐφετείων, δικάζόντων πρὸ πάσης ἀναιρέσεως. Διότι, ἂν ἤθελε νὰ γίνηται τὸ ἴδιον καὶ εἰς τὸ μετ' ἀναιρέσειν δικάζον δικαστήριον, θὰ ἦτο πάντῃ περιττὴ ἡ νομοθέτησις τῶν ἄρθρων τούτων, ἀπαράλλακτα τῶν ὁποίων οὔτε ὑφίσταται οὔτε ἔχουσιν ἐφαρμογὴν ἐνώπιον τῶν Πρωτοδικείων καὶ Ἐφετείων, δικάζόντων πρὸ πάσης ἀναιρέσεως. Ἄρα οἱ δοξάζοντες, ὅτι μετ' ἀναιρέσειν ὁ Ἄρειος Πάγος δικάζει ὡς Ἐφετεῖον ἢ ὡς Πρωτοδικεῖον, ἢ ὅτι τὸ μετ' ἀναιρέσειν δικάζον Πρωτοδικεῖον ἢ Ἐφετεῖον δικάζει ὡς πρὸ πάσης ἀναιρέσεως, οὐδόλως λαμβάνουσιν ὑπ' ὄψιν ὡς ὑπαργούσας καὶ παρορῶσι τὰς διατάξεις τῶν ἄνω ἄρθρων. Τί δ' ἄλλο ὀφείλομεν νὰ δεχθῶμεν ὅτι εἶναι τὸ διατασσόμενον ὑπὸ τῶν ἄρθρων 834 ἐδ. δ' καὶ 836 *διάφορον* εἰμὴ αὐτὸ ἐκεῖνο, ὅπερ σαφῶς, ῥητῶς καὶ κατηγορηματικῶς τὸ σαφές γράμμα αὐτῶν δηλοῖ; Ἐκ τούτων ἔπεται ὅτι ὁ Ἄρειος Πάγος, λαβὼν ἐντολὴν ὑπὸ τοῦ νόμου, ὡς τοιοῦτος—καὶ οὐχὶ ὡς Ἐφετεῖον οὐδ' ὡς Πρωτοδικεῖον—δικάζει μετὰ δευτέραν ἢ ἔνεκεν ἐσφαλμένης τοῦ νόμου ἐφαρμογῆς ἀναιρέσειν ὑπὸ τοῦς περιορισμοὺς τῶν ἄρθρων 834 ἐδ. δ' καὶ 836 τῆς Πολ. δικονομίας καὶ τοῦ κυρίου σκοποῦ αὐτοῦ, ὅτι εἶναι κυρίως δικαστήριον τοῦ νόμου, καὶ ὅστις ὑποχρεοῖ αὐτὸν νὰ δέχητε τὴν ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, οὐ ἀνῆρέθη ἢ ἀπόφασις, γενομένην ἐκτίμησιν τοῦ πράγματος, ἐὰν καὶ καθ' ὅσον ἡ ἐκτίμησις αὕτη δὲν ἐπηρεάζεται ὑπὸ τῆς ἐπελθούσης ἀναιρέσεως. Διὰ τοῦτο τὴν κρατοῦσαν νομολογίαν, «καθ' ἣν ὁ Ἄρειος Πάγος, δικάζον μετ' ἀναιρέσειν δι' ἐσφαλμένην τοῦ νόμου ἐφαρμογὴν, δικάζει ὡς Ἐφετεῖον ἢ Πρωτοδικεῖον, πρὸ πάσης ἀναιρέσεως δικάζον, καὶ ἐπομένως ἔχει τὴν ἐλευθερίαν τούτου» θεωροῦμεν οὐκ ὀρθὴν καὶ ἡμαρτημένην, καθὸ ἀποφαινομένην ὡσανεὶ μὴ ὑπῆρχον αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 834 ἐδ. δ' καὶ 836 τῆς Πολ. δικονομίας, καὶ ἐπομένως παραβιάζουσιν αὐτάς, καὶ μὴ λαμβάνουσιν ὑπ' ὄψιν τὸν κύριον τῆς συστάσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου σκοπόν.

Ἄρθρον 836.

§ 11. Ἀφοῦ δὲ τοὺς περιορισμοὺς τοῦ ἄρθρου 834 ἐδ. δ' εἶδμεν ἀνωτέρω, ὑπολείπεται ἡμῖν ἡ ἐξέτασις τοῦ ἄρθρου 836. Ἄλλ' ἀπαράδεκτον πάσης καθόλου πράγματι ἐρμηνείας εἶναι καὶ τὸ ἄρθρον ταῦτο, διὰ τὸ εἶναι πλέον ἢ σαφές τὸ γράμμα αὐτοῦ, ἀφοῦ κατὰ τοῦτο «ἐὰν ἔγινεν ἀναιρέσις δι' ἐσφαλμένην ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου, ὁ Ἄρειος Πάγος

ἐφαρμόζει αὐτὸς οὗτος τὸ κατάλληλον ἄρθρον τοῦ νόμου». Κατὰ τὸ γράμμα λοιπὸν τοῦ ἄρθρου τούτου, — τὸ ὁποῖον βεβαίως δὲν ἔγινε διὰ τὰ Ἐφετεῖα καὶ δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν ἐνώπιον αὐτῶν, ἀλλὰ μόνον διὰ τὸν Ἄρειον Πάγον καὶ μόνον ἐνώπιον αὐτοῦ ἔχει ἐφαρμογὴν — ὁ Ἄρειος Πάγος ἔχει ἐντολὴν σαφῆ, ὠρισιμένην καὶ περιωρισιμένην «να ἐρμηνεύσῃ αὐτὸς καὶ ἐφαρμόσῃ ὀρθῶς τὸν νόμον», τὰ περιορισθῆ ἡ.λ. μόνον εἰς τὸ ν' ἀγορθῶσῃ τὸ λάθος τῆς ἀναιρεθείσης ἀποφάσεως καὶ πλεονοῦ. Ἐκ τούτου καὶ ἐξ ὧν ἐν τῇ ἀμέσως προηγουμένη παραγράφῳ ὑποστηρίζομεν, ὅτι μετὰ μεγίστης δυσκολίας καὶ ὅταν δὲν δύνηται πρᾶξαι ἄλλως, πρέπει ν' ἀπομακρύνηται ὁ Ἄρειος Πάγος τοῦ κυρίου αὐτοῦ σκοποῦ, ἔπεται ὅτι οὗτος ὀφείλει τὰ λάθη ὑπ' ὄψιν τὸ πραγματικὸν μέρος ὡς ἐξετιμήθη ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, οὗ ἀνηρέθη ἡ ἀπόφασις, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς τοιαύτης ἐκτιμήσεως νὰ ἐφαρμόσῃ τὸν νόμον, ὡς ὀφείλει νὰ πράξῃ καὶ ἐξακολουθεῖ πάντοτε νὰ πράττῃ τὸ ἴδιον ἐπὶ τῶν ποινικῶν ὑποθέσεων, ὅταν ἀναιρῆ διὰ ψευδῆ ἐρμηνείαν καὶ ἐσφαλμένην ἐφαρμογὴν τοῦ ποιν. νόμου, ἐφαρμόζων τὸ ἀντίστοιχον καὶ τὸ αὐτὸ ἀπαραλλάκτως (μὲ τὸ 836 τῆς Πολ. Δικονομίας) ἔχον γράμμα 500 ἄρθρον τῆς Ποινικῆς Δικονομίας, — καθ' ὃ ἀναιρῶν λ. χ. ὁ Ἄρειος Πάγος, διότι ἐπεβλήθη ἡ θανατικὴ ποινὴ κατὰ κηρυχθέντος ἐνόχου ἀναιρέσεως, ὀφείλει νὰ παραδεχθῆ τὸν καταδικασθέντα ὡς ἐνοχον τῆς ἀναιρέσεως, καὶ ἐφαρμόζων τὴν σχετικὴν διάταξιν τοῦ ποινικοῦ νόμου, νὰ ἐπιβάλῃ αὐτῷ τὴν κατάλληλον κατὰ τὴν κρίσιν του ποινὴν τῆς στέρησεως τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας, εἰρκτὴν λ. χ., χωρὶς νὰ δύνηται νὰ ἐξετάσῃ τὴν τυχὸν προταθεῖσαν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῆς οὐσίας καὶ ἀπορριφθεῖσαν παραγραφὴν τοῦ ἐγκλήματος, — ἀφοῦ κατὰ τοῦτο οὐδεὶς νομοθετικὸς λόγος οὐδὲ θετικὸς νόμος ὑπάρχει ὑπαγορεύων ἢ ἐπιτρέπων τῷ Ἄρειῳ Πάγῳ διάφορον ἐν ταῖς πολιτικαῖς δίκαις ἐνέργειαν. Ἄλλ' ἐὰν δὲν ἐξετιμήθη τὸ πραγματικὸν μέρος ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ δικαστηρίου, οὗ ἀνηρέθη ἡ ἀπόφασις, τότε, ἐπειδὴ οὐδεμία δικάσις συνηγορεῖ ὅπως παραπεμφθῆ ἢ ὑπόθεσις εἰς τὸ ἴδιον ἢ ἕτερον οὐσιαστικὸν δικαστήριον, καὶ ἐννοεῖ ὁ νομοθέτης νὰ λήξῃ ἡ δίκη ἐνώπιον τοῦ Ἄρειου Πάγου, τὸ Β' τμήμα τούτου ὀφείλει κατ' ἀνάγκην νὰ προβῆ εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ πραγματικοῦ, καὶ νὰ διατάξῃ ἐν ἀνάγκῃ ἀποδείξεις περὶ αὐτοῦ· ἐπίσης δέ, ἐὰν ἐπαναλαμβάνωνται ἤδη ἐνστάσεις, ἔχουσαι οὐσιώδη εἰς τὴν λύσιν τῆς ὑποθέσεως ἐπιρροήν, περὶ ὧν δὲν ἀπεφάνθησαν μὴ ἀναιρεθεῖσαι ἀποφάσεις, ἐξεταστέαι καὶ αὐταὶ ὑπὸ τοῦ ἰδίου Β' τμήματος τοῦ Ἄρειου Πάγου καὶ διατακτέαι καὶ περὶ αὐτῶν ἐν ἀνάγκῃ ἀποδείξεις. Ἄλλ' ὁ Ἄρειος Πάγος πρὸ παντὸς ἄλλου ὀφείλει νὰ ἀποφανθῆ, ἐφαρ-

μόζων τὸν ἐσφαλμένως ἐφαρμοσθέντα ἢ ψευδῶς ἐρμηνευθέντα ὑπὸ τῆς ἀναιρεθείσης ἀποφάσεως νόμον, ὅπερ ὡς κύριον καὶ μόνον ἔργον ἔχει ἀνατεθῆ αὐτῷ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 836 τῆς Πολ. Δικονομίας.

Νόμου ΧΜΖ' ἄρθρα 3 ἐδ. 6', 4 ἐδ. 5' καὶ 7.

§ 12. Ἦδη προβαίνομεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἄρθρων 3 ἐδ. 6', 4 ἐδ. 5' καὶ 7 τοῦ ΧΜΖ' τῆς 28 Ἰουλίου 1877 νόμου.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐρμηνείαν τῶν διατάξεων αὐτῶν εἰς εὐχαριστοτέραν εὐρισκόμεθα θέσιν, σύμφωνον ἔχοντες καὶ τὴν νομολογίαν τοῦ Ἀρείου Πάγου. Κατ' αὐτὴν δὲ ὁ Ἄρειος Πάγος μετὰ δευτέραν ἢ ἕνεκεν ἐσφαλμένης ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου ἀναιρέσειν παραπέμπει εἰς τὸ Β' αὐτοῦ τμήμα, ὡς μόνον ἀρμόδιον νὰ δικάσῃ κατόπιν τοιαύτης ἀναιρέσεως τὴν ὑπόθεσιν (ἄρθρ. 3 ἐδ. 6'). Τὸ τμήμα δὲ τοῦτο, ὅταν συνεπιεῖ δι' ἐσφαλμένην ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου ἀναιρέσεως συζητῆται ἐνώπιον αὐτοῦ τὸ πρῶτον ἢ ὑπόθεσις, ἔχει τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὸ δικαίωμα νὰ διαφωνήσῃ πρὸς τὴν δοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Α' τμήματος τοῦ Ἀρείου Πάγου λύσιν, καὶ τὴν διαφωνίαν του ταύτην νὰ δηλώσῃ δι' ἀποφάσεώς του, ὅτε λύει τὴν διαφωνίαν ὁ Ἄρειος Πάγος ἐν ὀλομελείᾳ δικάζων (ἄρθρ. 4 ἐδ. 5'). Ἡ δ' ὀλομέλεια τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀποφαίνεται μόνον περὶ τοῦ ἀμφισβητουμένου νομικοῦ ζητήματος· ἡ δὲ δοθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ λύσις εἶναι ὑποχρεωτικὴ εἰς τὸ Β' τμήμα, εἰς ὃ ἀναπέμπεται καὶ ἐκδικάζεται ἢ ὑπόθεσις. Ἀλλὰ τὸ Β' τοῦτο τμήμα, μὴ διαφωνήσας κατὰ τὴν ἐνώπιον αὐτοῦ γενομένην πρώτην μετὰ τὴν ἀναιρέσιν συζήτησιν εἰς τὴν δοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Α', ἤτοι τοῦ Ἀκυρωτικοῦ, λύσιν, δὲν δύναται κατόπιν νὰ διαφωνήσῃ, ἀλλὰ λογίζεται συμφωνήσας ἤδη πρὸς τὸ Α' τμήμα, καὶ ἂν ῥητῶς δὲν δηλώσῃ τὴν συμφωνίαν του ταύτην ἐν τῇ ἀποφάσει του, καὶ ὑποχρεοῦται συνωδὰ πρὸς τὴν δοθεῖσαν ὑπὸ τούτου λύσιν ν' ἀποφανθῆ καὶ ἐφαρμόσῃ τὸν νόμον. Τοῦτο ἐξάγεται ἀριθῆλως καὶ ἀνεκδοιάστως ἐκ τοῦ γράμματος τοῦ ἄρθρου 4 ἐδ. 5', ἡ δὲ διάταξις τοῦ ὁποίου κατὰ τοῦτο εἶναι πολὺ λογικὴ καὶ συνάδει πρὸς τὸ συμφέρον τῶν διαδίκων καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ Ἀρείου Πάγου· καθόσον ἐν τε τῇ διαφωνίᾳ καὶ ἐν τῇ μὴ τοιαύτῃ, ἤτοι ἐν πάσῃ περιπτώσει, καταφαίνεται ἢ κρατοῦσα τῆς ὀλομελείας τοῦ Ἀρείου Πάγου γνώμη ἐπὶ τῆς δοθείσης ὑπὸ τοῦ Α' τμήματος λύσεως τοῦ νομικοῦ ζητήματος τάχιστα καὶ χωρὶς νὰ παρεμβληθῆ ἄλλη ἐπ' ἄλλου ζητήματος ἀπόφασις τοῦ Β' τμήματος· διότι ἐν μὲν τῇ διαφωνίᾳ ἐπακολουθεῖ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Α' ἢ ῥητῇ τῆς ὀλομελείας τοῦ Ἀρείου Πά-

γου γνώμη· ἐν δὲ τῇ μὴ τοιαύτῃ ἐπακολουθεῖ ἡ σιωπηρὰ ἢ ῥητὴ καὶ τοῦ Β' τμήματος συμφωνία πρὸς τὴν δοθείσαν ὑπὸ τοῦ Α' γνώμην, ὅτε καὶ πάλιν ἔχομεν καὶ τῶν δύο τμημάτων, ἥτοι τῆς ὁλομείλειας τοῦ Ἀρείου Πάγου, τὴν σύμφωνον γνώμην. Συνᾶδει δὲ καὶ πρὸς τὸ συμφέρον τῶν διαδίκων τὸ τοιοῦτον, καθόσον προλαμβάνονται δι' αὐτοῦ μάταιαι συζητήσεις, διότι ἐν ἐπιτρέπετο ὅποτεδήποτε, μετὰ τὴν πρώτην δηλ. ἢ καὶ μετὰ πολλὰς συζητήσεις, νὰ διαφωνήσῃ τὸ Β' τμήμα καὶ συνέβαινε πρὸς αὐτὸ νὰ συμφωνήσῃ καὶ ἡ ὁλομείλεια, βεβαίως αἱ πρὸ τῆς δηλούσης τὴν διαφωνίαν ἀποφάσεως συζητήσεις καὶ ὁ δι' αὐτὰς ἀναλωθεὶς χρόνος καὶ δαπάνη ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ θὰ ἐχάνοντο ματαίως. Καὶ τὸ συμφέρον ἐπομένως τῶν διαδίκων ἀπαιτεῖ, ὅπως τὸ Β' τμήμα ἢ ὑποχρεῶν καὶ δικαίωται ἄμκ προκαλούμενον μετὰ τὴν ἀναίρεσιν νὰ διαφωνήσῃ ἢ μὴ ἐπὶ τῆς δοθείσης ὑπὸ τοῦ Α' τμήματος λύσεως τοῦ νομικοῦ ζητήματος, καὶ μὴ δύνηται κατόπιν νὰ πράξῃ τοῦτο, λογιζόμενον ὅτι καὶ αὐτὸ συνεφώνησεν ἤδη πρὸς τὸ Α' τμήμα καὶ μὴ δυνάμενον κατόπιν νὰ μεταβῆ γνώμην.

VI

§ 13. Συνελόντι ἢ ἐπὶ πάντων τῶν ἄνω ζητημάτων ταπεινὴ ἡμῶν γνώμη εἶναι ἡ ἑξῆς:

Α'. Μετ' ἐπελθοῦσαν ἀναίρεσιν ἐν γένει.

Διὰ τοῦ ἄρθρου 834 ἐδ. δ' τῆς Πολ. δικονομίας καθιεροῦται τελεσιδικία τῶν μὴ ἀναιρεθισῶν διὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Α' τμήματος τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀποφάσεων τοῦ δικαστηρίου, οὐ ἀνηρέθη ἢ ἀπόφασις, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τ' ἀποφασισθέντα δι' αὐτῶν ζητήματα, ἐνστάσεις, μέσα καὶ τὸ βῆρος τῶν ἀποδείξεων· ἀλλ' οὐχὶ καὶ τῶν ἀποφάσεων, δι' ὧν διατῆσεται ἀπόδειξις οἰωνδήποτε θεμάτων, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ θέματα αὐτὰ ἦτοι τὸ λυσιτελεῖς καὶ ὠρισμένον αὐτῶν· ἐπομένως δὲν πρέπει καὶ δὲν ἐπιτρέπεται κατ' οὐδεμίαν περίπτωσιν νὰ γίνηται ἐκ νέου συζήτησις καὶ ἀπόφασις περὶ τῶν ἀποφασισθέντων διὰ τῶν πρώτων ἀποφάσεων ζητημάτων, ἐνστάσεων κλπ. εἴς τε τὸ ἰσόβαθμον δικαστήριον, εἰς ἢ παραπέμπεται ἢ ὑπόθεσις, καὶ εἰς τὸν Ἀρειον Πάγον (τὸ Β' τμήμα τούτου), ἐν κρατῇ καὶ δικάζῃ ὁ ἴδιος τὴν ὑπόθεσιν μετὰ δευτέραν ἢ ἔνεκα ἐσφαλμένης τοῦ νόμου ἐφαρμογῆς ἀναίρεσιν· ἀλλὰ τῶν δευτέρων ἀποφάσεων, ἥτοι τῶν διατασσουσῶν ἀποδείξεις καὶ μόνον καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ θέματα αὐτῶν, δύναται ν' ἀπομακρυνθῇ τὸ δικαστήριον τῆς παραπομπῆς καὶ ὁ Ἀρειος Πάγος. Ὁ δὲ

τελευταῖος (τὸ Β' δηλ. τμήμα τούτου) πρὸς τούτοις ὀφείλει νὰ δεχθῆ τὴν γενομένην ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, οὐ ἀνῆρέθη ἡ ἀπόφασις τῶν πραγμάτων ἐκτίμησιν, πλὴν ἐὰν αὕτη ἐπηρεάζηται ὑπὸ τῆς ἐπελθούσης ἀναίρεσεως, ὅτε προβαίνει εἰς νέαν ἐκτίμησιν, καὶ ἐν ἀνάγκῃ διατάσσει ἀποδείξεις τῶν οὐσιωδῶν εἰς τὴν λύσιν τῆς διαφορᾶς πραγμάτων, καὶ μετὰ τὴν προσκομιδὴν τῶν ἀποδείξεων προβαίνει εἰς τὴν ὀριστικὴν ἀπόφασίν του.

Β'. Εἰδικῶς μετ' ἐπελθοῦσαν δι' ἐσφαλμένην τοῦ νόμου ἐφαρμογὴν ἀναίρεσιν.

Τὸ Β' τμήμα τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὅταν παραπέμπηται εἰς αὐτὸ ἡ ὑπόθεσις μετ' ἀναίρεσιν δι' ἐσφαλμένην τοῦ νόμου ἐφαρμογὴν, ὀφείλει καὶ δικαιοῦται εἰς τὴν πρώτην γινομένην ἐνώπιον αὐτοῦ συζήτησιν νὰ ἐξετάσῃ τὴν δοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Α' τμήματος λύσιν τοῦ νομικοῦ ζητήματος, καὶ ἐὰν ἔχῃ διάφορον γνώμην νὰ δηλώσῃ αὐτὴν διὰ τῆς πρώτης ἀποφάσεώς του, παραπέμψῃ δὲ τὴν λύσιν τῆς διαφωνίας εἰς τὴν ὁλομέλειαν τοῦ Ἀρείου Πάγου· ἄλλως λογίζεται παραδεχθὲν τὴν δοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Α' τμήματος λύσιν, καὶ ἂν ῥητῶς δὲν δηλώσῃ τοῦτο ἐν τῇ πρώτῃ ἀποφάσει του, καὶ δὲν δικαιούται καὶ δὲν δύναται μετὰ τὴν πρώτην ἀπόφασιν του νὰ διαφωνήσῃ πρὸς τὴν δοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Α' τμήματος λύσιν. Ἡ δ' ὁλομέλεια τοῦ Ἀρείου Πάγου ὑποχρεοῦται ν' ἀποφανθῆ μόνον ἐπὶ τοῦ ἀμφισβητουμένου τούτου νομικοῦ ζητήματος· ἡ δ' ἀπόφασις αὐτῆς εἶναι ὑποχρεωτικὴ εἰς τὸ Β' τμήμα, εἰς ὃ ἀναπέμπεται ἡ ὑπόθεσις, καὶ δὲν ἐπιτρέπεται· ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει ἡ ἐνώπιον αὐτοῦ ἐκ νέου συζήτησις καὶ ἐξέτασις τοῦ ζητήματος τούτου. Τὸ δὲ Β' τμήμα, μὴ διαφωνήσῃ ἢ μετὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς ὁμομελείας δικάζον, ὀφείλει πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ ἐφαρμόσῃ τὸν νόμον ἐν μὲν τῇ α' περιπτώσει συνωδᾷ πρὸς τὴν γνώμην τοῦ Α' τμήματος, ἐν δὲ τῇ β' συνωδᾷ πρὸς τὴν γνώμην τῆς ὁλομελείας τοῦ Ἀρείου Πάγου, τηροῦν ἐν πάσῃ περιπτώσει καὶ τοὺς ἀμέσως ἀνωτέρω ὑπὸ τὴν περιληψὴν αμετ' ἐπελθοῦσαν ἀναίρεσιν ἐν γένει» καὶ ὑπὸ στοιχείου Α'. ἐκτιθεμένουσ κανόνας.

VII

§ 14. Ὁμολογοῦμεν ὅτι πολὺ ἐλεπτολογήσαμεν εἰς τὰ ἐξεταζόμενα ἀνωτέρω ζητήματα. Φρονοῦμεν ὁμῶς ὅτι ἡ μεγίστη σπουδαιότης καθόλου καὶ ἰδίως ὑπὸ πρακτικὴν ἔποψιν τῶν ζητημάτων τούτων ἐδικαίωσεν καὶ ὑπεχρέωσεν ἡμᾶς εἰς τοῦτο. Θέλομεν δὲ θεωρήσει ἑαυτὸν εὐτυχῆ, ἐὰν

ἐλεγχθῆ ὅτι κατὰ τι συνετελέσαμεν εἰς τὴν διελεύκανσιν τῶν ζητημάτων αὐτῶν καὶ τὴν ὀρθὴν καὶ δικαίαν ἐπὶ τῶν καθ' ἕκαστα δικῶν ἐφαρμογὴν αὐτῶν. Ἐκ τιοαύτης δ' ὠρμήθημεν ἀφορμῆς. Ἄλλ' ἐὰν δὲν το κατωρθώσαμεν, τοῦτο προῆλθεν ἐκ τῆς ἡμετέρας ἀδυναμίας. Δὲν ἀμφιβάλλομεν ὁμως ὅτι ἡ παροῦσα ἡμῶν μελέτη θέλει δώσει ἀφορμὴν πρὸς κρείσσονα καὶ ἐμβριθεστέραν τῶν ζητημάτων τούτων ἐξέτασιν χάριν τῆς ἐπιστήμης καὶ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς κοινωνίας.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ κρατοῦσα ἤδη νομολογία καὶ ἡ παρὰ τοῖς νομικοῖς γνώμη, ἀποφαινομένη ὡσαιεὶ μὴ ἐπὶ ἡγήριον τ' ἄρθρα 834 ἐδ. δ' καὶ 836 τῆς πολ. δικονομίας, εἶναι, ὡς εἰκός, ἐναντία τῆς ἡμετέρας ἐρμηνείας οὐ μόνον τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 834 ἐδ. δ' ἀλλὰ καὶ τῆς τοῦ ἄρθρου 836. Ἄλλὰ δὲν εἶναι καὶ ἔρημος ὑποστηρικτῶν ἡ ταπεινὴ ἡμῶν γνώμη. Καθόσον σπουδαιοτάτων τυγχάνει τοιούτων, τοῦ Παύλου Καλλιγᾶ καὶ τοῦ μακαρίτου Ἀθανασίου Ροντήρη, ὅσον ἀφορᾶ μόνον τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 834 ἐδ. δ', οὐκ' ὀλίγων δὲ παλαιότερων ἀποφάσεων τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὅσον ἀφορᾶ ἀμφοτέρας τὰς διατάξεις.

§ 15. Καὶ ὁ μὲν σοφὸς τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Δικαίου καθηγητῆς καὶ σεβαστὸς ἡμῶν διδάσκαλος Παῦλος Καλλιγᾶς, οὐ ἡ ἐμβριθεῖα τὸ κύρος καὶ ἡ αὐθεντία ἐπὶ τῶν νομικῶν ἰδίως ζητημάτων εἶναι κοινῶς ἀνεγνωρισμένη, ἐπικρίνων τὴν ἐναντίαν γνώμην, ἰδοὺ πῶς ἀποφαίνεται: «Δι' αὐτοῦ τοῦ συστήματος, τοῦ μὴ ἀναγνωρίζοντος δεδικασμένον διὰ προδικαστικῶν ἀποφάσεων, ἀλλὰ δεχομένου πάσης ἀποφάσεως τὴν ἀνάγκησιν, προσκρούομεν πάλιν εἰς ἄλλο ὄντων γράμμα τοῦ νόμου, ὀρίζοντος ἐν ἄρθρῳ 834, ὅτι δὲν πρέπει κατ' οὐδεμίαν περίπτωσιν νὰ γίνηται ἐκ νέου συζήτησις καὶ ἀπόφασις ἐν τῷ ὠρισμένῳ δικαστηρίῳ περὶ ζητήματος, ἀποφασισθέντος διὰ προτέρας μὴ ἀναιρεθείσης ἀποφάσεως πῶς ὑπερέκαμψε τὸ ἀκρωτήριο τοῦτο ὁ Ἄρειος Πάγος; πάλιν διὰ παραφρόσεως, ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη ἀναφέρεται εἰς τὰ κεφάλαια τῆς ἀγωγῆς οὐχὶ δὲ τὰ παρεμπιπτότως λυθέντα ζητήματα, τὰ ὁποῖα τὸ δικαστήριο τῆς παραπομπῆς δύναται ν' ἀνακαλέσῃ, ὡς ἡδύνατο καὶ τὸ δικαστήριο, οὐ ἡ ἀπόφασις ἀνῆρέθη. Ἄλλ' ἡ λέξις ζήτημα πολὺ διαφέρει τῆς λέξεως ἀγωγῆ, καὶ μάλιστα κατὰ τὸ γερμανικὸν κείμενον (entschiedenen Punckt). Δὲν εἶναι πλέον ἐρμηνεία τὸ πρᾶττόμενον εἶναι μεταρρυθμισίς τοῦ νόμου πρὸς θρίαμβον θεωρίας» (Πρόβλ. Π. Καλλιγᾶ σπουδαιοτάτην καὶ ἐμβριθεστατὴν μελέτην «περὶ ὀριστικῶν ἀποφάσεων καὶ τῆς ἀναιρέσεως αὐτῶν» ἐν τέλει, ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῶν Δικαστηρίων ἀριθμ. 48 καὶ 49 τοῦ 1874).

Εἶναι ἀληθές ὅτι ὁ Καλλιγᾶς ἐν τῇ μελέτῃ του, ἥς μέρος ἀποτελεῖ ἡ ἄνω περικοπὴ, ὑποστηρίζει τὴν ἀρχὴν, ὅτι ὀριστικαὶ ἀποφάσεις δὲν εἶναι μόνον αἱ τελευταῖαι τοῦ δικαστηρίου αἱ παραδεχόμεναι ἢ ἀπορρίπτουσαι τὴν ἀγωγὴν, ἀλλὰ καὶ αἱ ἀπορρίπτουσαι ἐνστάσεις κλπ., καὶ ὡς ἀπόρροια τῆς ἀρχῆς ταύτης μνημονεύει τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 834 ἐδ. δ' τῆς Πολ. Δικονομίας. Ἀλλὰ καταφανές εἶναι ὅτι ἀποδίδει εἰς τὴν διάταξιν ταύτην οἷαν καὶ ἡμεῖς ἔννοιαν, ἀποβλέπων πρὸς τὸ σαφές αὐτῆς γράμμα, ἥτοι ἀνεξαρτήτως πρὸς τὴν ἀρχὴν, ἣν ὑποστηρίζει, καὶ ἣν ἀρχὴν συμφωνοτέραν πρὸς τὸ γράμμα καὶ τὴν ὅλην οἰκονομίαν τῆς πολ. ἡμῶν δικονομίας καὶ ἡμεῖς ὁμολογοῦμεν ὅτι εὐρίσκουμεν.

§ 16. Ὁ δὲ μακαρίτης Ἀθανάσιος Ροντήρης περὶ τῆς ἐννοίας τῆς αὐτῆς διατάξεως ὀμιλῶν ἐν μελέτῃ αὐτοῦ καταχωρισθεῖση ὑπὸ τὸν τίτλον «τὸ μὴ ἐνήμερον τῶν δικαστηρίων ἐν σελίδι 281—292 τοῦ ἔτους 1885 τοῦ περιοδικοῦ «Ὁ Δικηγορικὸς Σύλλογος Ἀθηῶν» τάδε ἐκτίθησιν.

«Ἡ βαθύνοια τοῦ ἡμετέρου νομοθέτου ἐμερίμνησε περὶ τοῦ ἐνημέρου τῆς δικαιοσύνης καὶ δι' ἄλλης διατάξεως. Διέταξε δηλ. ὁ νομοθέτης διὰ τοῦ ἄρθρου 834 ἐδ. 4 ἵνα ἀπαράδεκτος ᾖ πάσα συζήτησις πλέον παρὰ τῷ Ἐφετείῳ τῆς παραπομπῆς περὶ νομικοῦ ζητήματος, ἀποφασισθέντος δι' ἄλλης προγενεστέρας μὴ ἀναιρεθείσης ἀποφάσεως· οὕτως ἐπέρχεται ἀμετακλητότης πολλῶν ζητημάτων καὶ καλύπτονται πολλοὶ λόγοι δευτέρας ἀναιρέσεως φύσει μὲν καὶ ἐν γένει ὄντες σπουδαῖοι, θέσει δὲ μὴ ἔχοντες σπουδαιότητα, οὐδὲ σπουδαῖον ἔννομον ἐνδιαφέρον παρουσιάζοντες ἐν τῇ συγκεκριμένῃ περιπτώσει. Οὕτω δὲν μεμαθᾶλλονται πλέον οὐδὲ τὸ βάρος, οὐδὲ τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως, αἱ ἐνστάσεις αἱ ἀπορριφθεῖσαι ἢ δεχταὶ γενόμεναι διὰ προγενεστέρων μὴ προσβληθεισῶν ἀποφάσεων οὐδ' αὐταὶ ἀνακαλοῦνται εἰς μεγίστην παρείλκυσιν ἢ περιπλοκὴν τῆς δίκης. Ἀλλ' εἰς μάτην ἐμερίμνησε. Δυστυχῶς ὁ Οἰκονομίδης ἐν σελ. 271 § 8 σημειοῖ τὰ ἐξῆς «ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη ἀναφέρεται εἰς τὰ κεφάλαια τῆς ἀγωγῆς οὐχὶ δὲ τὰ παρεπιπτόντως λυθέντα ζητήματα, τὰ ὅποια τὸ δικαστήριον τῆς παραπομπῆς δύναται ν' ἀνακαλέσῃ, ὡς ἠδύνατο καὶ τὸ δικαστήριον, οὐ ἡ ἀπόφασις ἀνηρέθη». Ἀλλὰ τὸ ἄρθρον λέγει *ζητήματα ἀποφασισθέντα* *entschiedenen Punkt* (ἀποφασισθέντα **δημεῖα**) ἐν γένει καὶ οὐχὶ περιοριστικῶς κεφάλαια, ἥτοι αἰτήσεις ἀγωγῆς μόνον καὶ οὐχὶ τῆς ἐνστάσεως. Δὲν δύναται δὲ νὰ ἔννοῃ ὁ νομοθέτης κεφάλαια ἀγωγῆς ἀποφασισθέντα, διότι τοῦτο θὰ ἦτο **περιττόν**, διότι τοῦτο προνοεῖ τὸ ἄρθρον 180 σαφῶς, διότι *tota capita totæ sententiae, διότι, ἀφοῦ δημο-*

διευθῆ ἀπόφασις ὀριστικὴ περὶ τινος κεφαλαίου ἀγωγῆς, ἀπαγορεύεται πλέον συζήτησις περὶ αὐτοῦ, ἐνοεῖ λοιπὸν τὸ ἄρθρον 834 ἐδ. 4 ἄλλο τι προσθέτως ν' ἀπαγορεύσῃ, ἦτοι καθολικῶς πᾶσαν ἐκ νέου συζήτησιν παρτὸς λυθέντος ἤδη ρομικοῦ καὶ πραγματικοῦ ζητήματος, ἀφορῶντος εἰς τὴν ἀγωγὴν ἢ ἔνστασιν ἢ παρεμπύπτον, καὶ ἂν ἀκόμη ἦ καιρὸς νὰ γίνῃ περὶ αὐτοῦ τοῦ ζητήματος ἰδιαιτέρα ἀναίρεσις».

§ 17. Ἀλλὰ καὶ ἀποφάσεις τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὡς εἶρηται, ὑποστηρίζουσι τὴν ἡμετέραν περὶ τῶν διατάξεων τῶν ἄρθρων 834 ἐδ. δ' καὶ 836 γνώμην τοιαύται δ' εἰσὶν αἱ ἐξῆς· 77 τοῦ 1846, 47 τοῦ 1848, 357 τοῦ 1853 καὶ 237 τοῦ 1869.

Καὶ ἡ μὲν 77 τοῦ 1846 ἔχει ὧδε :

«Ἐπειδὴ, ὅταν ἔγινεν ἀναίρεσις ἔνεκεν ἐσφαλμένης ἐρμηνείας ἢ ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου, ἀπαιτεῖται μὲν νὰ γίνῃ ἐκ νέου συζήτησις ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου περὶ τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως· ἄλλ', ὡς ὀρίζει ῥητῶς τὸ ἄρθρον 836, πρὸς μόνον τὸ τέλος τοῦ νὰ ἐφαρμόσῃ ὁ αὐτὸς Ἀρειὸς Πάγος τὸ κατάλληλον ἄρθρον τοῦ νόμου· ἐπομένως ἡ συζήτησις πρέπει νὰ περιστρέφεται μόνον εἰς τὴν οὐσίαν καὶ ἰδίως εἰς τὸ ἀντικείμενον αὐτῆς, εἰς τὸ ὅποιον ἀναφέρεται ὁ ἐφαρμοστέος κατάλληλος νόμος, καὶ εἰς τὰς ρομίζουσας συνεπειὰς αὐτοῦ· ὅθεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὄλαι αἱ ἐνοστάσεις τῆς ἀναιρεσιβλήτου περὶ τοῦ ἀπαραδέκτου κλπ. τῆς παρεμβάσεως καὶ ἀνακοπῆς τοῦ ποτὲ Θ. Π. Λαγωνίκα δὲν δύναται νὰ γίνωσι δεκταὶ εἰς τὴν προκειμένην συζήτησιν, λαμβάνουσας χώραν κατὰ συνέπειαν ἀναίρεσεως ἔνεκεν ἐσφαλμένης ἐφαρμογῆς τοῦ πολιτικοῦ νόμου.

.....
Διὰ ταῦτα,
.....

Ἀπορρίπτει τὰς ἐνοστάσεις τῆς ἐφρεσιβλήτου καὶ ἀναιρεσιβλήτου Ἐλένης Γ. Λαγωνίκα περὶ ἀπαραδέκτου τῆς παρεμβάσεως καὶ ἀνακοπῆς τοῦ ποτὲ Θ. Λαγωνίκα περὶ παραγραφῆς καὶ περὶ ἀποκλείσεως τοῦ κληρονομικοῦ δικαιώματος τοῦ αὐτοῦ Θ. Π. Λαγωνίκα. Παραδέχεται δὲ τὴν αἴτησιν τούτου καὶ τῆς τῶν τέκνων αὐτοῦ ἐπιτρόπου Σταματοῦλας χήρας τοῦ αὐτοῦ Θ. Π. Λαγωνίκα, ἐφ' ὅσον ἀφορᾷ μόνον τὸ ἐν τεταρτημόριον τῆς παρ' αὐτῆς διεκδικουμένης ἡμισείας ἐπιδίκου οἰκίας, τὸ πωληθὲν ὑπὸ τοῦ Θ. Λαγωνίκα πρὸς τὸν Παν. Ἀλμπανόπουλον, καὶ, ἀποφαινόμενον τὸν τελευταῖον τοῦτον κύριον τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος τεταρτημορίου, ἀπυρρίπτει τὴν περὶ κυριότητος τοῦ

αὐτοῦ τεταρτημορίου ἀγωγὴν τῆς Ἑλένης Λαγωνίκα. Ἀπορρίπτει τὰς προτάσεις τῆς Σταματούλας χήρας Θ. Λαγωνίκα περὶ ἀπορρίψεως τῆς ἀγωγῆς τῆς ἀντιδίκου τῆς, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ λοιπὰ τρία τεταρτημόρια. Συμψηφίζει τὰ ἔξοδα κλπ.»

Ἡ δὲ 47 τοῦ 1848 ἔχει ὡδε:

«Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθρον 836 τῆς Πολ. δικον., γενομένης ἀναιρέσεως ἔνεκεν ἐσφαλμένης ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου, ὁ Ἄρειος Πάγος ἐφαρμόζει τὸ κατὰλληλον ἄρθρον αὐτοῦ, καὶ πρὸς τοῦτο διατάσει τὴν ἐνώπιόν του συζήτησιν τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως, τουτέστι κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς ὑποθέσεως, εἰς τὸ ὅποσον πρόκειται νὰ ἐφαρμοσθῇ ὁ νόμος καὶ οὐχὶ ὅλης τῆς ὑποθέσεως, ὡσάκις δὲν ἐδικάσθη αὕτη ἀπὸ τὰ κατώτερα δικαστήρια, ἐκτὸς ἐὰν κατὰ τὸ ἄρθρον 1ον τοῦ ἀπὸ 8 Ἰουλίου 1838 νόμου, ὅλα τὰ ὑπάρχοντα Ἐφετεῖα κωλύονται δι' οἰονδήποτε λόγον νὰ δικάσωσι περαιτέρω τὴν ὑπόθεσιν· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἀναιρεθεισῶν διὰ τῆς ἀπὸ 12 Ἰανουαρίου 1848 ὑπ' ἀριθ. 8 ἀποφάσεως τῶν ὑπ' ἀριθ. 37 καὶ 256 ἀποφάσεων τοῦ ἐν Ναυπλίῳ Ἐφετείου ἔνεκεν ἐσφαλμένης ἐφαρμογῆς καὶ ψευδοῦς ἐρμηνείας τῶν ἄρθρων 8 καὶ 63 τοῦ ἀπὸ 11 Φεβρουαρίου 1830 περὶ διαθηκῶν νόμου, ὁ Ἄρειος Πάγος μετὰ τὴν συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως πρέπει νὰ ἐφαρμόσῃ τὸν νόμον ὡς πρὸς τὸ ἀναιρεθὲν μέρος, ἡ δὲ περαιτέρω ἐκδίκασις τῆς ὑποθέσεως περὶ ἀπαιτήσεως τῆς κληρονομίας καὶ τῶν κατ' αὐτῆς ἀπαιτήσεων καὶ ἀντιρρήσεων τῆς ἤδη ἀναιρεσιβλήτου ἀνήκει εἰς τὸ Ἐφετεῖον Ναυπλίας, εἰς τὸ ὅποῖον ὁ ἔχων συμφέρον δύναται νὰ τὴν φέρῃ.

Διὰ ταῦτα.

Κηρύττει ἄκυρον τὴν διαθήκην τοῦ Ἀναγνώστου Γεωργίου, γραφείσαν ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου Ἀργούς τὴν 11 9βρίου 1842 καὶ ὑπ' ἀριθ. 760.

. (διάταξις περὶ τῶν ἐξόδων)

Ἀποφαίνεται ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀπαρადέκτους τὰς αἰτήσεις τῆς ἀναιρεσειούσης περὶ ἀπαιτήσεως τῆς κληρονομίας καὶ τὰς κατ' αὐτῆς ἀπαιτήσεις τῆς ἀναιρεσιβλήτου».

Ἡ δὲ 357 τοῦ 1853 ἔχει ὡδε:

«Ἐπειδὴ τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐφετεῖον διὰ τῆς ἀπὸ 8 Ἀπριλίου 1853 ὑπ' ἀριθ. 10575 ἀποφάσεώς του ἐδίκασε περὶ τε τῆς ἐκτάσεως τῆς σταφιδαμπέλου, τῆς ὑπὸ τοῦ Α. Παπαδιαμαντοπούλου εἰς τὸν Ν.

Μαυριόπουλον πωληθείσης καὶ μετέπειτα πλειστηριασθείτης ὑπὸ τῆς ἑταιρίας Φακίρη καὶ Γλαράκη, καὶ περὶ διαρρήξεως τῆς πρὸς τὸν Ν. Μαυριόπουλον πωλήσεως τῆς σταφιδαμπέλου αὐτῆς ἕνεκα ὑπερμέτρου βλάβης· ἡ δὲ διαληφθεῖσα ἀπόφασις τοῦ Ἐφετείου, προσβληθεῖσα δι' αἰτήσεως ἀναιρέσεως τοῦ Ν. Μαυριοπούλου, ἀνηρέθη διὰ τῆς ἀπὸ 12 Ὀκτωβρίου 1853 ὑπ' ἀριθ. 251 ἀποφάσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου *μόνον* διὰ τὸ προκύψαι ἐκ τοῦ ἐκπλειστηριάσματος τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος σταφιδαμπέλου ποσόν, ὅπερ δὲν καταλογίσθη εἰς ὄφελος τοῦ Μαυριοπούλου καὶ βάρος τοῦ Παπαδιαμαντοπούλου, διὰ τὸ χρέος τοῦ ὁποίου ἐπληρώθη. Προκειμένου δὲ ἤδη νὰ δικάσῃ ὁ Ἄρειος Πάγος ὡς Ἐφετεῖον περὶ τοῦ καταλογισμοῦ ἢ συμφηφισμοῦ τοῦ ἐκπλειστηριάσματος εἰς τὴν κατὰ Μαυριοπούλου ἀπαιτήσιν τοῦ Παπαδιαμαντοπούλου, δὲν δύναται οὔτε διὰ τοὺς προτεινομένους λόγους νὰ ἐπέμβῃ εἰς τὴν ἐξέτασιν καὶ ἀπόφασιν τῶν ζητημάτων, περὶ ὧν τὸ Ἐφετεῖον ἀπεφάσισε, καὶ ἡ ἀπόφασίς του δὲν ἀνηρέθη σχετικῶς πρὸς ταῦτα, διότι κατ' οὐδεμίαν περίπτωσιν δὲν ἐπιτρέπεται ὑπὸ τοῦ 834 ἄρθρου ἐδ. 4 τῆς Πολ. Δικονομίας ἢ ἐκ νέου συζητήσεις καὶ ἀποφασίς ἐπὶ ζητήματος ἀποφασισθέντος διὰ προτέρας μὴ ἀναιρεθείσης ἀποφάσεως.

Ἀπορρίπτει ὅλας καὶ αἰτήσεις τοῦ Ν. Μαυριοπούλου τὰς ἀναγομένας εἰς τὴν ἔκτασιν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἐν τῇ παρουσίᾳ σταφιδαμπέλου καὶ εἰς τὴν ὑπέρμετρον βλάβην διὰ πωλήσεως ταύτης πρὸς αὐτόν».

Ἡ δὲ 237 τοῦ 1869 ἔχει ὧδε:

«Ἐπειδὴ τὸ δικαστήριον τοῦτο, ἀποφηνάμενον διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 194 ἀποφάσεως του ἀνυπόστατον τὴν αἴτησιν ἀναιρέσεως κατὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 562 ἀποφάσεως τῶν ἐνταῦθα Ἐφετῶν ὡς πρὸς τὰς κατὰ τῆς ἐφέσεως τοῦ δημοσίου ἐνστάσεις τοῦ ἐφεσιβλήτου περὶ ἀκυρώσεως τῆς ἐπιδόσεως καὶ περὶ ἀπαραδέκτου αὐτῆς ὡς ἐκπροθέσμου, καὶ ἀναιρέσαν διὰ τοῦτο τὴν ἀπόφασιν τῶν Ἐφετῶν μόνον καθ' ὅσον ἀπέριψε τὴν ἀγωγὴν, ὀφείλει νὰ περιορισθῇ εἰς μόνον τὸ ἀναιρεθὲν μέρος τῆς ἀποφάσεως ἐκείνης· ἐπομένως καθίστανται ἀπαραδέκτοι αἱ ἐπαναλαμβανόμεναι κατὰ τῆς ἐφέσεως ἐνστάσεις».

Ἐπειδὴ τοιαύτη ἀμφισβήτησις (τῆς βάσεως τῆς ἀγωγῆς) μὴ δικασθεῖσα ὑπὸ τῶν ἐνταῦθα Ἐφετῶν, ὡς περιττὴ οὐσα κατ' αὐτούς, ἀφοῦ ἀπεφάνησαν ὅτι ὁ νόμος Ν' δὲν χωρεῖ ἐνταῦθα, ἀναγκάζειν καθίσταται

τὴν παραπομπὴν τῆς δίκης εἰς ἕτερον Ἐφετεῖον πρὸς ἐκδίκασιν τῆς ἐφέσεως κατ' οὐσίαν (ἄρθρ. 807 § 6 καὶ 833 τῆς πολ. δικονομίας).

Ἀποφαίνεται ἐφαρμοστέον τοῦ νόμου Ν', περὶ οὗ ἐν τῷ σκεπτικῷ γίνεται λόγος, ὑπὲρ τοῦ ἐνάγοντος, ἐὰν ἡ ἀπαίτησις αὐτοῦ ἔχη ὑπόστασιν κατὰ τὴν πραγματικὴν αὐτῆς βάσιν.

Παραπέμπει τὴν δίκην εἰς τὸ ἐν Πάτραις Ἐφετεῖον πρὸς νέαν κατ' οὐσίαν συζήτησιν τῆς ἐφέσεως τοῦ δημοσίου».

§ 18. Ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν ἄνω ἀποφάσεων, ὁ Ἄρειος Πάγος ἐν μὲν τῇ α' ὑπ' ἀριθ. 77, προσκολλώμενος εἰς τὸ γράμμα τοῦ ἄρθρου 836, ἀποφαίνεται ἀπαραδέκτους πάσας καθόλου τὰς ἐνστάσεις τῆς ἐφεσιβλήτου, χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ, ἂν αὐταὶ ἀπεριρίθνησαν ἢ μὴ ὑπὸ μὴ ἀναιρεθείσης ἀποφάσεως καὶ ἂν ἐξετάσθησαν κἄν, περιορίζεται καὶ προβαίνει εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου καὶ οὕτω λύει ὀριστικῶς τὴν διαφορὰν. Ἐν δὲ τῇ β' ὑπ' ἀριθ. 47 περιορίζεται μόνον εἰς τὸ νὰ ἐφαρμύσῃ τὸν νόμον ὡς πρὸς τὸ ἀναιρεθὲν μέρος, τὴν περαιτέρω ἐκδίκασιν τῆς ὑποθέσεως ἀφιέμενος εἰς τὸ αὐτὸ, οὗ ἀνηρέθη ἡ ἀπόφασις, Ἐφετεῖον Ναυπλίου. Ἐν δὲ τῇ γ' ὑπ' ἀριθ. 357 ἀποφαίνεται ἀπαραδέκτους καὶ ἀπορρίπτει τὰς αἰτήσεις, περὶ ὧν τὸ Ἐφετεῖον ἀποφαίνεται καὶ ἡ ἀπόφασις του δὲν ἀνηρέθη σχετικῶς πρὸς αὐτάς. Ἐν δὲ τῇ τελευταίᾳ ὑπ' ἀριθ. 237 ἀποφαίνεται ἀπαραδέκτους καὶ ἀπορρίπτει τὰς ἐπαναλαμβανομένας κατὰ τῆς ἐφέσεως περὶ ἀκυρώσεως τῆς ἐπιδόσεως καὶ ἐκπροθέσμου ἐνστάσεις ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι δὲν ἀνηρέθη ἡ ἀπορρίψασα αὐτάς ἀπόφασις τῶν Ἐφετῶν, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐνστάσεις αὐτάς, καὶ ἀποφαινόμενος ἐφαρμοστέον ὑπὲρ τοῦ ἐνάγοντος τὸν νόμον Ν', παραπέμπει τὴν δίκην εἰς τὸ ἐν Πάτραις Ἐφετεῖον. Καὶ ἐκ τῶν τεσσάρων λοιπῶν αὐτῶν ἀποφάσεων καταφίνεται ὅτι ὁ Ἄρειος Πάγος, προκαλούμενος νὰ ἐφαρμύσῃ τὸν πολιτικὸν νόμον μετ' ἐπελθοῦσαν δι' ἐσφαλμένην ἐφαρμογὴν τούτου ἀναιρέσειν, προβαίνει ἐν πάσαις αὐταῖς ταῖς ὑποθέσεσιν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τούτου, ἐν μὲν τῇ α' ἀποφάσει περιοριζόμενος μόνον εἰς αὐτὴν καὶ μὴ λαμβάνων ὑπ' ὄψιν καὶ ἀπορρίπτων ὡς ἀπαραδέκτον πᾶσαν ἄλλην πρότασιν ἢ ἐνστάσιν καὶ οὕτω προβαίνων εἰς τὴν ὀριστικὴν ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ἀπόφασίν του· ἐν δὲ τῇ β' ἐφαρμύζων τὸν νόμον ὡς πρὸς τὸ ἀναιρεθὲν μέρος, ἀφίνει εἰς τὸ Ἐφετεῖον, οὗ ἀνηρέθη ἡ ἀπόφασις, τὴν ἐκδίκασιν τῶν λοιπῶν ζητημάτων καὶ ἐπομένως δὲν ἀποφαίνεται ὀριστικῶς ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως· ἐν δὲ τῇ γ' ἀποφαίνεται ὀριστικῶς ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως· καὶ ἐν τῇ δ' παραπέμπει εἰς ἕ-

τερον Ἐφετεῖον τὴν κατ' οὐσίαν ἐξέτασιν τῆς ὑποθέσεως, μὴ ἐξετασθείσης ποσῶς ὑπὸ τοῦ Ἐφετείου, οὐ ἀνηρέθη ἢ ἀπόφασις. Ἐννοεῖται συμφώνως πρὸς ὅσα ἀνωτέρω ἐκτίθημεν θεωροῦμεν πολὺ στενὴν καὶ αὐστηρὰν τὴν γενομένην ἐν τῇ α' ἀποφάσει ἐρμηνείαν καὶ ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρου 836 τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας, ἀφοῦ διὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς ἀπορρίπτονται ὡς ἀπαράδεκτοι πᾶσαι καθόλου αἱ ἐνστάσεις ἀδιακρίτως, οὐχὶ δηλ. μόνον αἱ ἀπορριφθεῖσαι διὰ μὴ ἀναιρεθεισῶν τοῦ Ἐφετείου ἀποφάσεων. Ἐπίσης θεωροῦμεν πολὺ στενὴν τὴν ἐρμηνείαν καὶ ἐφαρμογὴν τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου τὴν γενομένην ἐν τῇ β' καὶ δ' ἀποφάσει, καθ' ὅσον περιορίζεται ἐν αὐταῖς εἰς μόνην τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου, καὶ ἐν μὲν τῇ β' ὅσον ἀφορᾷ τὰ λοιπὰ ζητήματα ἀφίησι τὴν ἐκδίκασιν των καὶ ἐπομένως παραπέμπει εἰς τὸ αὐτὸ Ἐφετεῖον, ἐν δὲ τῇ δ' παραπέμπει εἰς ἕτερον Ἐφετεῖον τὴν κατ' οὐσίαν ἐξέτασιν καὶ ἐκδίκασιν τῆς ὑποθέσεως. Μάλιστα καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς λοιπὰς πλὴν τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν διατάξεις θεωροῦμεν μὴ στηριζόμενας εἰς οὐδεμίαν τοῦ νόμου διάταξιν, ἀλλὰ καὶ ἀντικειμέναις εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 836, δι' οὓς ἄνω ἀναπιύσομεν λόγους, καὶ διότι αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 807 ἐδ. β' καὶ 833 τῆς Πολ. Δικονομίας, — δυνάμει τῶν ὁποίων μετὰ τὴν ἐπελθοῦσαν δι' ἐσφαλμένην τοῦ νόμου ἐφαρμογὴν ἀναίρεσιν παραπέμπεται ἢ ὑπόθεσις εἰς τὸ Ἐφετεῖον Πατρῶν διὰ τῆς δ' ἀποφάσεως, ἀφίηται δ' ἴσως διὰ τῆς β' ἢ ἐκδίκασις ζητημάτων τινῶν εἰς τὸ αὐτὸ Ἐφετεῖον, λέγομεν δ' ἴσως, διότι δὲν σημειοῦνται ἐν τῇ ἀποφάσει αἱ διατάξεις, ἐφ' ὧν στηρίζεται ἡ ἀπόφασις — ἔχουσιν ἐφαρμογὴν μόνον μέχρι τῆς ἐπὶ τῆς περὶ ἀναιρέσεως αἰτήσεως ἐκδιδομένης ἀποφάσεως, οὐδέποτε δὲ μετ' αὐτὴν, οὐδ' ὅταν κατὰ τὸ β' ἐδάφιον τοῦ ἄρθρου 833 κρατῆ καὶ δικάζῃ ὁ ἴδιος Ἄρειος Πάγος τὴν ὑπόθεσιν, καθόσον καὶ τότε οὔτε ὑποβάλλονται οὔτε γίνονται δεκτοὶ λόγοι ἀναιρέσεως· κατὰ δὲ τὸ α' ἐδ. τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου, μόνον ὅταν γίνῃ δεκτὸς ἀναφερόμενος εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο λόγος ἀναιρέσεως, καὶ ἐπέλθῃ κατὰ πρώτην φοράν ἐπὶ τινος ὑποθέσεως ἀναίρεσις, παραπέμπεται ἢ ὑπόθεσις πρὸς νέαν συζήτησιν εἰς ἕτερον ἰσόβαθμον τοῦ ἐκδόντος τὴν ἀναιρεθειῖσαν ἀπόφασιν δικαστήριον. Ἄρα ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἔχουσιν ἐφαρμογὴν αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 807 ἐδ. β' καὶ 833 τῆς Πολ. Δικονομίας μετ' ἐπελθοῦσαν δι' ἐσφαλμένην ἐφαρμογὴν τοῦ πολιτικοῦ νόμου ἀναίρεσιν, καὶ δὲν δύναται νὰ στηριχθῇ ἐπὶ τῶν διατάξεων αὐτῶν μετὰ τὴν ἀναιρετικὴν ἀπόφασιν ἑτέρα ἀπόφασις τοῦ Ἄρειου Πάγου παραπέμπουσα εἰς τὸ αὐτὸ ἢ ἕτερον Ἐφετεῖον τὴν ἐκδίκασιν τῆς οὐσίας ἢ ζητημάτων τινῶν τῆς ὑποθέσεως. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ

τὸ 836 ἄρθρον διὰ ῥητῆς, σαφοῦς καὶ κατηγορηματικῆς περικοπῆς ἀπαγορεύει τὴν τοιαύτην παραπομπήν, λέγον αὐταῖς λέξεσι τὰδε· «Ἐάν ἔγινεν ἀναίρεσις ἔνεκεν ἐσφαλμένης ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου, δὲν ἀπαγγέλλεται τότε παραπομπὴ εἰς ἄλλο δικαστήριον, ἀλλ' ὁ Ἄρειος Πάγος ἐφαρμόζει αὐτὸς οὗτος τὸ κατὰλληλον ἄρθρον τοῦ νόμου»· ἢ δ' ἀπαγορεύσει αὐτὴ ἰσχύει μέχρις ὀριστικῆς ὑπὸ τοῦ Ἄρειου Πάγου ἐκδικάσεως τῆς ὑποθέσεως, ἀφοῦ οὐδεμία ἐπ' οὐδεμιᾶ περιπτώσει οὐδὲ κατόπι ἐφαρμοστέα διατάσσεται ἐξαιρέσις. Διὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς θεωροῦμεν ἡμαρτημένας, καθὼς ἄρδην παραβιάζουσας τ' ἄρθρον 836, μὴ δυναμένας δὲ νὰ στηριχθῶσιν εἰς τ' ἄρθρα 807 ἐδ. 6 καὶ 833 τῆς Πολ. Δικονομίας, τὰς ἄνω 6' καὶ δ' ἀποφάσεις, καθ' ὅσον διὰ τῆς πρώτης αὐτῶν ἀφίνονται δικαστέα ὑπὸ τοῦ Ἐφετείου, οὐ ἀνερρέθη ἢ ἀπόφασις, καὶ παραπέμπονται ἐπομένως αὐτῶ ζητήματα τῆς ὑποθέσεως, διὰ δὲ τῆς δευτέρας παραπέμπεται ἢ κατ' οὐσίαν ἐκδικασίς τῆς ὑποθέσεως εἰς τὸ Ἐφετεῖον Πατρῶν. Οὐχ ἤττον πάσας τὰς ἄνω ἀποφάσεις λογιζόμεθα συμφωνοτέρας πρὸς τ' ἄρθρ. 834 ἐδ. δ' καὶ 836 τῆς κρατούσης νομολογίας, ἥτις ἀποφάνεται ὡσαυτὴ μὴ ἐπὶ ῥητορ αἱ διατάξεις αὐταὶ καὶ παραβιάζει καθ' ὀλοκλήριον αὐτάς. Τὰς ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων δ' αὐτῶν παρατηρήσεις ἡμῶν ἐποιήσαμεν, ὅπως μὴ φανῶμεν, καταχωρίζοντες αὐτάς ἀνωτέρω, ὅτι δεχόμεθα ὡς ὀρθὰς καὶ νομίμους καὶ τὰς λοιπὰς αὐτῶν σκέψεις καὶ διατάξεις, ἅς ἐπικρίνομεν, καὶ ὅπως ἐλέγξωμεν καὶ καταφανέστερον ποιήσωμεν τὸ μὴ ὀρθὸν καὶ μὴ νόμιμον αὐτῶν μέρος.

